

LETO XXIII. Štev. 240
IZDAJA IN TISKA
CASOPISNO ZALOŽNIŠKO
PODJETJE
"LJUDSKA PRAVICA"
DIREKTOR PODJETJA
LEV MODIC
GLAVNI IN ODGOVORNI
UREDNIK
IVAN SINKOVEC
Let izhaja vsak dan razen
petka - Cena 10 dinarjev

Ljudska

PRAVICA

"LJUDSKA PRAVICA"
USTANOVljena 6. OKTOBRA
1954 - MED NARODNOOSVO-
BODILNO BORBO JE IZHA-
JALA KOT 14-DNEVNIK IN
TEDNIK - OD OSVOBODITVE
DO 1. JULIJA 1951 KOT DNEV-
NIK. NATO PA KOT TEDNIK
- OD 1. JUNIJA 1953 IZHAJA
V REDAKCIJSKI POVEZANOS-
TI Z "BORBO".

S PREDVOLILNEGA ZBOROVANJA V OBČINI LJUBLJANA - CENTER

Osnovna naloga komun: razvijanje gospodarskih dejavnosti za izboljšanje življenjskih pogojev

Na zborovanju je govoril predsednik Izvršnega sveta LRS Boris Kraigher

Ljubljana, 11. okt. — Predsednik Izvršnega sveta Slovenije Boris Kraigher je na predvolilnem zborovanju v občini Center govoril sinoči o pomenu bližnjih volitev v Ljudske odbore in o nekaterih gospodarskih vprašanjih.

Letošnje volitve bodo, kakor je rekel tovariš Kraigher, po velikih uspehih v razvoju komunalnega sistema, ki ima zdaj osnovne gospodarske pogoje in potrebno materialno bazo za svoj razvoj. Govorec o gospodarskih vprašanjih, je Kraigher navedel vrsto podatkov o čedalje hitrejšem gospodarskem razmahu, poudarjajoč med drugim, da so ustvarjeni pogoji, ki omogočajo stabilnejšo investicijsko politiko v prihodnjih letih.

Predsednik Kraigher je rekel, da zdaj ni več težav na nadaljnjem dviganju materialne baze naših komun, marveč postaja osrednje vprašanje notranjih odnosov in izboljšanje dela komun in gospodarskih organizacij. Predsednik Kraigher je našel podatke o materialni bazi komun v Sloveniji.

OBČINE RAZPOLAGAJO ŽE S PRECEJ VELIKIMI SREDSTVI

Po podatkih, ki so pri roki, razpolaga danes komuna Ljubljana-Center bodisi posredno bodisi neposredno s približno eno milijardo 760 milijonov dinarjev stanovanjskega, investicijskega in cestnega sklada ter proračunskih sredstev. Če vzamemo še primerjavo med najmočnejšo in manjšimi občinami, kakor je na pri-

mer Loška dolina, razpolaga ta občina s približno 50 milijoni dinarjev. Medtem pa imamo danes občine v drugih republikah, ki razpolagajo z vsega 20 milijoni dinarjev. Iz tega izhaja, da pri nas lahko govorimo o razponu od ene milijarde 760 milijonov, do 50 milijonov, in če pogledamo potem še povprečne občine, kakor na primer Vrhnika s 170 milijoni, Sentvid 210 milijoni, Crna na Koroškem 150 milijoni, se vidi, da razpolagajo naše občine že s precej velikimi sredstvi. S tem hočem samo poudariti, da zagotovitev materialnih sredstev komunam ni več osnovni problem, kot je bil v preteklih dveh letih, temveč se sedaj vse bolj že postavlja vprašanje, kako naj komune s temi sredstvi čim učinkoviteje razpolagajo in kako s temi sredstvi za celoto doseči čim boljše rezultate. Prav tako smo tudi v celotni naši investicijski politiki prišli do stopnje, ko celotno naše gospodarstvo razpolaga z zadostnimi sredstvi in se tudi tam po-

stavlja vprašanje, kako s temi sredstvi čim bolje in čim ekonomičneje razpolagati.

DVE NEVARNI TENDENCI

Glede gospodarske orientacije naših komun imamo neka stališča, ki so za nadaljnji razvoj našega komunalnega in gospodarskega sistema lahko nevarna. Ena od teh nevarnosti je nevarnost podpiranja samo tistih gospodarskih dejavnosti, ki trenutno lahko dajo največ akumulacije, in največ konkretno potrebnih sredstev. Ta tendenca je v naših komunah še vedno precej močno ukoreninjena in bi jo lahko označili kot neke vrste ostanek državno-kapitalistične tendence v celotnem našem gospodarskem življenju. Ta tendenca je precej močna in se zlasti močno razvija v okviru nekaterih naših komunalnih bančnih ustanov ter predstavlja brez dvoma precejšnjo nevarnost za nadaljnji gospodarski razvoj, predvsem pa za zaupanje v naš komunalni sistem.

Druga, prav tako nevarna in morda še nevarnejša tendenca pa je tista, ki vidi v komunah samo neke vrste socialno pomoč in ki teh socialnih problemov ne zna vsklajevati z našimi konkretnimi gospodarskimi zmogljivostmi. Mo-

(Nadaljevanje na 2. strani)

S SESTANKA NOVINARJEV V DRŽAVNEM SEKRETARIATU ZA ZUNANJE ZADEVE

Pomen obiska maršala Žukova

Na bližnjem vzhodu mora OZN doseči vsaj minimum soglasja med prizadetimi

Beograd, 11. okt. (Tanjug). — Na današnjem sestanku novinarjev s predstavnikom Državnega sekretariata za zunanje zadeve Brankom Draškovićem je bilo govora o domnevah več zahodnih časnikov, da ima obisk maršala Žukova pri nas bolj politični kakor pa vojaški značaj, da bo imel tu politične razgovore in da bo

naši deželi ponudil orožje. S tem v zvezi je Branko Drašković dejal: »Na tem mestu je že bilo govora o tem, kakšnega značaja je obisk sovjetskega maršala Žukova v Jugoslaviji. Odveč je poudariti, da ima obisk tako uglednega predstavnika, kot je maršal Žukov, politični pomen in da bo ta obisk vsekakor prispeval k poglobitvi odnosov med obema deželama.« Obisk maršala Žukova poteka v zelo prijateljskem in pristranskem razpoloženju.

Na vprašanje, kaj misli o incidentih na turško-sirski meji ter o pismu sirske vlade generalnemu sekretarju OZN, v katerem je opozoril na zbiranje turških čet na sirski meji, je Drašković dejal: »Sleherno zbiranje čet, zlasti pa v takšnih okoliščinah, lahko samo zamota in še oteži položaj na bližnjem vzhodu. Menim, da je pismo

sirske vlade generalnemu sekretarju OZN Hammarskjöldu izraz razumljive zaskrbljenosti Sirije.« V zvezi s včerajšnjimi govori sovjetskega in ameriškega delegata o razorožitvi v političnem odboru Generalne skupščine je Drašković dejal, da teh govorov ne bi rad komentiral, ker razprava o razorožitvi še traja. »Toda dogodki zadnjih let, pa tudi tisti, ki so se pripetili med samim zasedanjem Generalne skupščine, so po našem mnenju ustvarili na svetu takšno razpoloženje in stanje, da bi zdaj Generalna skupščina razočarala svetovno javnost, če v danem položaju ne bi dosegla vsaj najmanjšega možnega soglasja v vprašanjih, o katerih je beseda.«

O poljsko-češkoslovaški pobudi na letošnjem zasedanju Generalne skupščine OZN, da bi prepovedali proizvodnjo in kopičenje atomskega orožja v Zahodni in Vzhodni Nemčiji, na Poljskem in v CSR, je Drašković izjavil, da gleda Jugoslavija pozitivno na sleherno pobudo, ki prispeva k razorožitvi ter ureditvi mednarodnega položaja.

Nedavni članek »Borbe« o sodelovanju Jugoslavije v OEEC je italijanska agencija ANSA razlagala v svoji verziji tako, kot da se bo Jugoslavija v kratkem priključila raznim evropskim organizacijam. Na vprašanje o tem je Drašković izjavil, da Jugoslavija postopno in nenehno razširja svoje sodelovanje v Organizaciji za evropsko ekonomsko sodelovanje (OEEC), odkar se ji je priključila kot opazovalka. Opozoril je na to, da je nedavno pristopila k Agenciji za delovno storilnost, ki je v sestavi OEEC.

V nedeljo bodo velika predvolilna zborovanja

V nedeljo bodo po vsej Sloveniji velika predvolilna zborovanja. Največje zborovanje volivcev v Pomurju bo v Murski Soboti, na katerem bo govoril ljudski poslanec in predsednik Ljudske skupščine LRS Miha Marinko. Razen tega zborovanja bodo tudi občinska zborovanja v Radgoni, Lendavi in Ljutomeru; na prvem bosta govorila Ivan Krefc in Franc Rogl, na drugem Ivan Vrautša, na tretjem pa Joško Slavčič. V Mozirju bo predvolilno zborovanje združeno s kmečkim praznikom. Predvolilni sestanki v Savinjski dolini bodo tudi v Rečici ob Savinji, Smihelu nad Mozirjem, Novi Štifti, Radmirju, Ljubnem, Lučah in Solčavi.

Dušan Kveder pri predsedniku republike

Brdo pri Kranju, 11. okt. (Tanjug). Predsednik republike je davi tu sprejel našega veleposlanika v Zahodni Nemčiji Dušana Kvedra, ki se vrača v Bonn.

Sovjetska eskadra v Dubrovniku

Dubrovnik, 11. okt. (Tanjug). Sovjetska križarka »Kujbišev« in rulica »Bival« in »Blestjaški« so včeraj popoldne pripluli v Dubrovnik.

VREMENSKA NAPOVED

za soboto, 12. oktobra
Pretežno jasno, v osrednji in severozahodni Sloveniji delno do spremenljivo oblačno. Temperature ponoči od 6 do 10, v Primorju 12, najvišje dnevne temperature do 20 stopinj Celzija.

Sovjetski maršal in obrambni minister Georgij Konstantinovič Žukov na sprejemu pri svojem gostitelju državnem sekretarju za narodno obrambo generalu armije Ivanu Gošnjaku

Žukov v Zagrebu

Včeraj je potoval po Gorskem Kotaru in je sinoči prispel v Opatijo

Zagreb, 10. okt. (Tanjug). Maršal Žukov se je včeraj mudil v Zagrebu. Popoldne je bil v tehničnem šolskem centru JLA. Opoldne je poveljnik zagrebške oblasti generalni polkovnik Rade Hamović visokemu gostu priredil svečano kosilo. Na kosilu so bili med drugimi predsednik Izvršnega sveta Hrvatske Jakov Blažević, podpredsednika Božidar Maslarić in Ivan Krajačić, podpredsednik Sabora Karlo Mrazović, generalpolkovnik Ljubo Vučković in drugi.

Popoldne si je maršal Žukov ogledal zagrebški ladjedelniški inštitut, zvečer pa je bil na predstavi »Era z onega sveta« v hrvatskem Narodnem kazališču.

Davi je maršal Žukov iz Zagreba odpotoval proti Reki. Skupaj z njim so odpotovali načelnik generalnega štaba general-

polkovnik Ljubo Vučković, sovjetski veleposlanik Zamčevski, poveljnik zagrebške vojaške oblasti generalni polkovnik Rade Hamović, generalni major Martin Dasović in drugi. Na zagrebških ulicah so ljudje visokega gosta pristrano pozdravljali.

Delnice, 11. okt. (Tanjug). Na poti proti Opatiji in Reki je maršal Žukov obiskal oddelek pehote JLA. Po kosilu v Delnicah si je ogledal jezero vinodolske hidrocentrale.

Kolona avtomobilov z visokimi gosti je popoldne okrog 16. ure nadaljevala pot proti Reki ter se je za nekaj časa ustavila ob umetnem jezeru »Lokvi«. Na poti skozi Reko so Georgija Žukova, njegovo spremstvo in ostale pozdravljali številni meščani, ki so se zbrali na ulicah. Ob 18. uri je maršal Žukov prispel v Opatijo ter se je nastanil v vili »Istranka«.

TOMŠIČEVEGA DUHA V ŠOLO TONETA TOMŠIČA!

Na široko se je razbohotila jesen, zrela, klena, z naročnim sadov, zraslih pod marljivimi rokami v klimi naših družbenih odnosov. Letošnja jesen je še bogatejša, polnejša, kakor da se iz leta v leto, od jeseni do jeseni, večajo obresti tako trdo in z muko naloženega kapitala. Zdjaj se to vrača. Počasi, toda z gotovostjo. Samo ta, ki je slep, ne more videti, kako čas prinaša v kaise skupnosti nove in nove sadike, nove dobrine, ki so bile skupno ustvarjene in so skupnosti namenjene.

Morda se tega vse premalo zavedamo. Kakor da sredi opravilno, sklonjeni nad svoja vsakodnevna opravila, nimamo ne časa ne možnosti ozreti se naokrog in najpomembnejše izmed važnega. Pa bera nič manj pomembna, dogodki nič manj veseli in veliki. Tako je pač večkrat v življenju in tako je tudi z nami, tudi zdaj pred političnimi, ko že sami po sebi silijo tehtni dogodki na planjenj ponosa.

Med take dogodke, ki jih tudi miže ne moremo spregledati, so mimo drugih tudi stvari, kot so nove šole, bolnišnice, ceste itd. Prav te, ljudem nekako najbolj na oči, pričajo znova in znova, leto bogatejše. Jutri se bo dokončno še uradno priključil strdogodek: otvoritev nove osnovne šole na Poljanah v Ljubljani, ki bo nosila ime heroja Toneta Tomšiča.

V tem nazivu in v tej šoli je nekaj, mimo česar prav na dan odprta vrata tisočim in deset-tisočim, ki bodo v prihodnjih desetletjih obiskovali to šolo, re-

ševali tu svoje velike in male naloge, se vzgajali in oblikovali v dobre državljane svoje domovine, ne moremo in ne smemo. Zaradi šole, ki je spomenik in zaradi naziva, ki mnogo pomeni.

Zaradi naziva, ki mnogo pomeni: ime Toneta Tomšiča zares mnogo pomeni. To ni le pojem o velikem revolucionarju in borcu, organizatorju in človeku, o ustreljenem, a vendar danes kakor včeraj in pred petnajstimi ter več leti živem heroju, to ime je več, mnogo več. Je tudi pojem o neutrudljivem delavcu, do zadnjih plaken predanem velikemu idealu, ki mu je bil vedno, svetel in odrešujoč, pred očmi. Prav zaradi te samozatajevanje zagledanosti in službe temu vsečloveškemu idealu je lik Toneta Tomšiča tako svetel, tako človeško čist in revolucionarno vodoraven, možat in velik. Velika, svetla osebnost je, enako velik kot človek in kot re-

volucionar. V njegovem imenu je tudi vse tisto, za kar se je boril on in z njim toliki drugi, tako včeraj med vojsko kakor danes, ko jeseni vedno bolj radodarno prinašajo svoje klene sadove.

Ponosno in lepo zveni: Šola Toneta Tomšiča, narodnega heroja. Prav tako, da, prav nič manj zveneče ne bodo imenovali gojenci tega zavoda — Tomšičevci, rod, ki naj bo vzgajan in vzgojen v njegovem, Tomšičevem duhu. Šele s tem bo novi spomenik zares pravi spomenik Toneta Tomšiča.

Tako je otvoritev Osnovne šole Toneta Tomšiča v tesle bogati jeseni pomemben dogodek. In nikakor ni odveč vsaj na koncu dodati, da prihaja, z malo zamudno sicer, za petnajstletnico smrti heroja, po katerem je šola dobila ime, in da se je to zgodilo hkrati v letu proslav 40-letnice Oktobrske revolucije.

T. P.

Sprejem pri Koči Popoviću v New Yorku

New York, 11. okt. (Tanjug). — Državni sekretar za zunanje zadeve Koča Popović je priredil sinoči sprejem, na katerem se je zbralo nad 300 gostov. Sprejemu so prisostvovali zunanji ministri Sovjetske zveze, Poljske, Egipta, Sirije, Mehike, Romunije, Češkoslovaške, Madžarske, Bolgarije in Albanije, nadalje šefi delegacij ZDA, Velike Britanije, Francije in večine drugih dežel. Na sprejemu so bili nadalje tudi prvakinji Metropolitan Opere Zinka Kune in Eleanor Steber, ugledni jugoslovanski izseljenci in člani jugoslovanskih predstavništva v New Yorku.

Ljubljančani
Vabimo vas
k odkritju spomenika
Tonetu Tomšiču in
otvoritvi osnovne šole
Toneta Tomšiča
na Poljanah
ki bo danes, 12. okt., ob 16.30
pred šolo v Šarančičevi ulici.
Okrajni komite ZKS, Občinski
odbor SZDL občine Center in
šolski odbor osnovne šole
Toneta Tomšiča Ljubljana

NASI PREDVOLILNI RAZGOVORI

Nova Gorica bo še rasla

Odgovorja Anton Košir, kandidat v Kromberku

V minulih desetih letih se je Nova Gorica začela razvijati v najmlajše slovensko mesto. Zdaj šteje okrog 5 tisoč prebivalcev, vendar je še brez najnujnejših komunalnih in drugih naprav javnega značaja. Sele v kratkem bodo odprli nekaj modernih lokalov za razne prodajalne, močno pa primanjkuje uslužnostnih obrti ter je prebivalstvo zato v velikih težavah. Če dodamo še veliko pomanjkanje stanovanj in šolskih prostorov, smo posredovali glavne probleme, ki tarajo novo mesto ob naši zahodni meji.

Podpredsednik občinskega ljudskega odbora tov. Anton Košir, ki za bližnje volitve kandidira v Kromberku, nam je v odgovorih na nekaj vprašanj pojasnil načrte za prihodnji razvoj Nove Gorice. Gre za načrte, ki so zanje v glavnem že predvidena sredstva in napravljeni načrti.

Povejte nam nekaj podrobnosti o načrtih za razvoj obrti in komunalnih ustanov.
»V Novi Gorici nameravamo v kratkem osnovati obrtno in popolno gimnazijo in uparjemo, da bomo z deli pričeli prihodnjo pomlad.«

NOVA GORICA

podjetje za izdelovanje raznih predmetov iz plastičnih mas. Sportno mizarsko delavnico v Solkanu, ki zdaj izdeluje le tekmovalne čolne, nameravamo razširiti in usposobiti, da bo začela izdelovati tudi smuči, športne rekvizite ter druge pripomočke za razvoj raznih športov. Upamo, da bo potem delavnica laže ustregla številnim italijanskim in domačim naročilom.

Ob Magistratu je v načrtu zgrajitev poslopja, kjer bomo uredili moderno prodajalno avtomobilskih delov ter servisno delavnico za popravila in čiščenje motornih vozil. Mimo tega menimo razširiti krojaški delavnici v Novi Gorici in solkanski četrti, usposobiti elektromontersko delavnico, da bo začela izdelovati tudi razne električne aparate in pripomočke ter ustanoviti podjetje za proizvodnjo sode verikine. V prihodnjem letu bomo v Novi Gorici zgradili še nove prostore za trgovine kovinskih predmetov, knjig in pisarniških potrebščin ter živil.

Stevilo otrok, ki obiskujejo šole, je letos zelo veliko. Posebno v Novi Gorici so učenci dobesedno natrpani v tesnih in neprimeren prostorih. Povejte prosim, kako meni občinski ljudski odbor rešiti to vprašanje?

»Letos obiskuje samo osnovne šole v naši občini 1570 otrok. Zaradi premajhnih prostorov morajo imeti skoraj povsod pouk dopoldne in popoldne. Stanje je pač najbolj resno v Novi Gorici, kjer se

v nekdanjih zaslihnih prostorih stiskajo vajenska šola, gimnazija in osnovna šola. Zdaj izdelujemo načrte za gradnjo novega poslopja za osemletko

Kulturne in znanstvene institucije je treba racionalno izkoristiti

Iz govora tovariša Borisa Kraigherja na predvolilnem zborovanju

(Nadaljevanje s 1. strani)

remo pa ugotoviti, da se je ta tendenca v Sloveniji nekoliko manj uveljavila v politiki naših komun, kar se je ponekod kazalo celo v nekem zanemarjanju skrbi za določene socialne probleme našega delovnega človeka. Zato se mi zdi, da je osnovna naloga naših komun, da se orientirajo predvsem na razvijanje tiste gospodarske dejavnosti, ki dajo v perspektivi največ možnosti, ob upoštevanju pogojev celote, za izboljšanje življenjskih pogojev delovnega človeka v posamezni komun.

KJE SO SE DVIGNILI PRORAČUNSKI IZDATKI

Na koncu se je tovariš Kraigher dotaknil boljšega gospodarjenja naših komun z njihovimi proračunskimi sredstvi. »Proračunska sredstva komun,« je rekel, »so se v zadnjih letih bistveno povečala, in če analiziramo izdatke, bomo ugotovili, da so se v resnici dvignili predvsem proračunski izdatki na področju šolstva, prosvete, zdravstva in komunalnih dejavnosti. Zaskrbljenost povzročajo pa podatki, da se je v naših občinah bistveno povečala na eni strani administracija in število nameščenecv na administrativnih mestih, kot tudi število nameščenecv pri raznih proračunskih in finančno samostojnih zavodih. Zaskrbljujoče je nadalje dejstvo, da v zvezi z našo proračunsko politiko nismo še našli nekih oblik in možnosti, kako resno preokreniti politiko proračunskih izdatkov.

Zaradi ilustracije bi omenil velik hrup, ki je nastal v zvezi s sklepom Okrajnega ljudskega odbora Kranj glede kranjskega gledališča. Ta ukrep, ki ga je okraj Kranj podvzel na osnovi svojih analiz, se je z mnogih strani kritiziral kot primitivnost, kot napad na osnovne kulturne institucije v naši republici itd. V zvezi s tem se je celo kazalo na neke nesposobnosti naših komun, da bi lahko same dovolj resno odločale in razpravljale o svoji kulturni politiki. Ne bi se spuščal v problem tega gledališča. To dajem samo v ilustracijo zaradi tega, ker kaže na to, kako se je danes pri nas težko lotiti nekih resnih problemov za izboljšanje izkoriščanja sredstev, s katerimi komunne razpolagajo.

ODVEČEN HRUP OKROG KRANJSKEGA GLEDALIŠČA

Nasprotno od tega je treba namreč ugotoviti, da nihče ni zagnal hrupa spričo dejstva, da imajo v kranjskem okraju izredno pomanjkanje šolskega prostora,

da so osnovne šole izredno slabe in da so na Jesenicah bili pred tem, da bi v šolah morali iti na četrto izmeno. Ugotoviti pa moramo, da smo v zvezi z vprašanjem celotnega izboljšanja življenjskih pogojev delovnega človeka pri nas v zadnjih letih malo skrbeli za področje šolstva in da smo relativno mnogo več napravili glede nekaterih najbolj reprezentativnih kulturnih institucij in znanstvenih ustanov. S tem seveda ne mislim reči, da bi na tem področju morali iti na neko demontiranje.

Republiški Izvršni svet nikdar ni zastopal in ne zastopa takega stališča, vendar mislim, da bo

treba resno razmišljati o tem, da sredstva, ki jih moramo dajati za te najbolj reprezentativne kulturne in znanstvene institucije čim bolj racionalno izkoristimo in jih v prihodnjih letih bistveno ne bomo mogli plačevati, če bomo hoteli reševati vse druge izredno pereče probleme, ki so v teh 12 letih po osvoboditvi bili v zastanku in katerih rešitev smo v tem času nekoliko zanemarili. Če se zavedamo tega, potem se moramo hkrati zavedati, da je v zvezi z izboljšanjem kvalitete naših najvišjih kulturnih in znanstvenih institucij misliti predvsem na racionalnejše izkoriščanje sredstev v teh institucijah.

DELO ODBOROV ZVEZNE LJUDSKE SKUPŠČINE

NAŠ VOLILNI SISTEM zrcali politično vsebino

naše demokracije v njeni sedanji etapi

Beograd, 11. okt. (Tanjug). Odbor za organizacijo oblasti in upravo Zvezne ljudske skupščine je danes popoldne začel obravnavati predlog zakona o spremembah in dopolnitvah zakona, o pravicah in dolžnostih, izvolitvi in odpuščanju zveznih ljudskih poslancev.

Sekretar Zveznega izvršnega sveta Veljko Zeković je v obrazložitvi tega zakonskega predloga dejal, da je naš volilni sistem danes v skladu s splošnimi načeli strukture političnega sistema ter zrcali tudi politično vsebino naše demokracije v njeni sedanji etapi. Zvezni izvršni svet je mnenja, da zagotavlja dosedanj sistem tudi vlogo posameznega državljanja kot osnovnega nosilca politične funkcije pri nas. In prav zato, da bi prišla do izraza ta načela in da bi vskladili sam sistem s spremembami, ki so pri nas nastale v mehanizmu oblasti, so bile predlagane tudi določene spremembe.

Prva sprememba se nanaša na način formiranja volilnega organa. Ustanovili naj bi organ, tako imenovano kandidacijsko konferenco, v kateri bi bili delegati vseh zborov volivcev in ki naj bi ga pozneje kandidirali zbori volivcev. S tem se njihova vloga ne bi spremenila.

Zbori volivcev lahko sprejmejo ali zavrnejo predlog kandidacijske konference, da sami predlagajo kandidate. Takšen forum, ki bi ga sestavljali delegati vseh vo-

livcev, bo dovolj avtoritativen. Predvideno je, da zadostuje tudi manjšina, 40% delegatov, da bi bil lahko nekdo sprejet kot kandidat in predlagan zboru volivcev.

Danes sta zasedala tudi zakonodajna odbora obeh domov in sta na dopoldanski skupni seji proučila osnutek zakona o prevozu na železnicah.

Ljubljana, 11. okt. — Danes popoldne je bil v dvorani To-bačne tovarne predvolilni zbor. Na njem je govorila zvezna poslanka tovarišica Vida Tomšičeva.

Med drugim je opozorila volivce na to, da pri reševanju vprašanj v kmetijstvu prebivalci mesta in zlasti delavci v tovarnah ne bi smeli stati ravnodušno ob strani. Povečanje in izboljšanje kmetijske proizvodnje bo namreč bistveno vplivalo na življenjski standard vseh državljanov. Zelo obširno je tovarišica Tomšičeva razložila tudi pomen in vlogo, ki jih bodo imele stanovanjske razložišča tudi v zvezi s tem, da bodo lahko vplivale na ureditev, npr. na nje in zunanje lice stanovanjskih gradenj in arhitekti torej pri tem ne bodo več imeli prve in edine besede. Nujno bi bilo, je nadaljevala tovarišica Tomšičeva, da bi stanovanjske skupnosti prevzele vodilno vlogo pri razbremenitvi žena v gospodinjstvu. Če bi nakupovalno vlogo pri razbremenitvi žena v gospodinjstvu preplele gospodinjstvene pripomočke in stroje (ki so za posameznika precej dragi), uredile service za obrtne uslugе in organizirale čuvanje otrok bi storile za razbremenitev žena v gospodinjstvu prvi veliki korak.

Ob zaključku je volivcem še pojasnila svoje mnenje o nekaterih zunanje-političnih dogodkih.

Dvojna škoda zaradi kvara živil

Za dvodnevni seminar republiške trgovinske zbornice o zaščiti živil je veliko zanimanje

Trgovinska zbornica za Slovenijo je za predstavnike živilske stroke priredila dvodnevni cikel predavanj z diskusijo o kvaliteti in kvaru živil, o vzrokih kvara in o tem, kako se izognemo kvaru. Seminar se je začel včeraj dopoldne v Ljubljani. Zaradi velike udeležbe — nad 200 udeležencev — so morali seminar prenesti v kino Komuna.

V svojem uvodnem predavanju je direktorja živilskega laboratorija v Ljubljani inž. Emilija Letonjeva najprej prikazala, zakaj je treba zaostri kontrolo nad kvaliteto živil. Koliko živil se pri nas pokvari in uniči, je težko ugotoviti. Samo tista živila, ki so jih organi sanitarne službe bila izločili iz prometa, ker so bili pokvarjena ali zdravju škodljiva, so predstavljala vrednost skoraj 49 milijonov dinarjev. Tako je bilo treba iz prometa izločiti 14.700 kg mleka in mlečnih izdelkov, 4700 kg mesa in mesnih

izdelkov, 630.400 kg mlevskih izdelkov, 37.600 kg maščob, 16.200 kilogramov sadja in sadnih izdelkov, 55.900 kg zelenjave in med drugim tudi 1500 kg slaščic in bonbonov. Celotna dejanska količina pokvarjenih živil pa je verjetno še petkrat večja.

Zaradi kvara živil trpimo ne le gospodarsko škodo, marveč hkrati tudi škodo na zdravju potrošnikov, saj je bilo leta 1955 okrog 80.000 takih primerov preobnavnih motenj v Sloveniji, ki so jih povzročila pokvarjena živila in so zahtevali zdravniško nego. To pa predstavlja 7% vseh obolenj. Predavateljica je nato podrobno prikazala za najzanimivejša živila, kako nastane kvar in zakaj, kakšne so posledice delovanja njene mikroorganizmov, kvasov in plesni v različnih pogojih, kako je treba ravnati s posameznimi živilami, da se ne kvarijo, kako jih vskladščiti, kakšna mora biti embalaža in kako je treba paziti na higieno, da se prepreči in zmanjša možnost kvara.

Popoldne so si udeleženci ogledali živilski laboratorij na Kredovem trgu, danes dopoldne v Zalogu, ki že deloma obratuje, nakar bodo nadaljevali delo v seminarju.

Vsebinska kongresa: zatiranje kožnih bolezni

V Ljubljani se je začel III. kongres dermatovenerologov Jugoslavije

Ljubljana, 11. okt. Včeraj dopoldne se je v Ljubljani začel III. kongres dermatovenerologov Jugoslavije. Okrog 170 strokovnjakov iz naše države in več predstavnikov iz Poljske, Bolgarije, Češkoslovaške, Avstrije in Nemčije se je zbralo v veliki dvorani Magistrata.

Za častnega predsednika kongresa so izvolili prof. dr. Jerneja Demšarja, ki je med prvimi v Jugoslaviji sodeloval pri osnovanju dermatovenerološke službe ter bil prvi in dolgoletni predstojnik dermatološke klinike v Ljubljani. Na tem kongresu, ki bo trajal

nekaj dni, bodo obravnavali strokovnjaki predvsem probleme kožnih obolenj, medtem ko so na II. kongresu obravnavali venerične bolezni. Sodeč po uglednih strokovnjakih, ki so se udeležili kongresa, in po številnih predavanjih, ki so jih pripravili, lahko pričakujemo, da bo ta sestanek dermatovenerologov prispeval k še uspešnejšemu zatiranju teh bolezni.

Ob tej priložnosti so na posebno razstavo poslala tudi naša farmacevtska podjetja najrazličnejše farmacevtske proizvode, ki si jih udeleženci kongresa lahko ogledajo.

M. N.

MNENJA - KRITIKA - POLEMIKA

Osnutek na »hitro roko«

Konec septembra je bil poslan vsem republiškim elektrogospodarskim skupnostim osnutek zakona o elektrogospodarskih organizacijah. Ta zakon bi kolektivno iskreno pozdravili, če bi bil tak, kakor si ga žele. Toda stvar je drugačna. Razen tega, kakor si ga žele, da bi morali o osnutku najširše razpravljati kolektivni elektrogospodarski podjetji, za kar pa je bil čas prekrško odmerjen. Ogledajo si samo nekaj datumov, pa bomo z lahkoto ugotovili, da se je avtorjem osnutka sila mudilo.

Osnutek ima datum 24. septembra t. l. Ze 28. septembra se je moral sestati v Ljubljani upravni odbor Elektrogospodarske skupnosti, da bi o osnutku razpravljali, ker je bilo treba morebitne pripombe poslati najkasneje do 2. oktobra.

vsebinska osnutka, ki je tudi ni moč prikazati v nekaj besedah. Gotovo pa bo javnost in zlasti občine zanimalo, da prinaša osnutek nekaj popolnoma novega, namreč to, da se distribucija na nizkonapetostnem omrežju prenese na občine ter izloči iz elektrogospodarstva. Za zamisel bo morda prvi hip vabljiva. Ko pa človek globlje pogleda resnici v oči, se stvar pokaže v popolnoma drugačni luči. Zadosoval bo, če vemo, da smo v povojnih letih investirali največ v proizvodnjo, manj v prenosna, najmanj pa v distributivna podjetja. Potrošnja električne energije pa senehno narašča tako v mestu kakor na vasi. Zato nastajajo prav na nizkonapetostnem omrežju ozka grla. Potrebne bodo vaje investicije za razširjenje tega omrežja in marsikatera občina teh stroškov ne bo zmogla. Menimo, da bi morale tudi občine pri tem osnutku sodelovati. S to novo organizacijsko obliko bi se pojavilo tudi vprašanje, kje dobiti potrebne kadre. Danes imamo na območju naše republike 16 prenosnih distributivnih podjetij, po zakonem osnutku pa bi jih bilo mnogo več. Posledica bi bila občutno povečanje stroškov. In kdo bi te stroške nosil? Prav gotovo potrošniki.

TENDENCE PO ADMINISTRACIJI

Osnutek navaja razne stvari, ki pravzaprav ne sodijo v tak zakon, izogiba se sv stvarim, ki bi najno morale priti v zakon. Tako na primer popolnoma molči o prelitvanju finančnih sredstev. Znano

je, da se je pojavilo to vprašanje po uveljavitvi uredbe o enotnih cenah električne energije na vsem področju države. Gre za težke milijone. Treba je za to prelitvanje sredstev postaviti in zakoniti normative ki bi enako veljale za vso državo, saj bi v nasprotnem primeru zadušili vsako pobudo in stimulacijo. Tudi ne gre sestaviti osnutek zgolj z vidika potreb posameznih elektrogospodarskih skupnosti. Pri sestavi takega osnutka bi morali upoštevati tudi žive izkušnje s številnimi reorganizacijami na področju elektrogospodarstva v neposredni preteklosti, ki so povzročili več škode kakor koristi, zlasti v primerih, ko so bile izvedene brez sodelovanja terena. Predvsem pa ne smemo dopuščati, da bi se spet uveljavilo administrativno poslovanje v elektrogospodarstvu. Stvar moramo gledati z ekonomskega vidika, da ne bi po nepotrebnem trpela produktivnost dela. Zelimo torej tak nov zakon, ki bo izboljšal stanje v gospodarskem in tehničnem pogledu.

Upravni odbor Skupnosti jugoslovanskega elektrogospodarstva, ki je v začetku oktobra zasedal v Beogradu, je najprej ugotovil, da sedanja naloga ni niti najmanj potrebna. Po obsejni razpravi je zavzel enotno stališče, da je treba izdati tega zakona odločiti za nekaj mesecev, v tem času pa v razpravi z elektrogospodarskimi podjetji najprej ugotoviti, kaj naj zakon vsebuje in kako naj najboljše vpliva na napredek elektrogospodarstva. Z novim izdelanim osnutkom pa naj se potem predloži podjetjem v razpravo.

P. N.

Osmi zmagaja

12. oktobra Delavska stranka Norveške ni dobila le največ glasov, temveč je tudi povečala svojo absolutno večino v Stortingu. Od leta 1927 je bila to njena osma zmagaja na osem parlamentarnih volitvah. Mnenje opozicijskih politikov, konservativcev, stracev, liberalcev in krščanskih demokratov, da so volivci sili dolgoletne svadavine delavske stranke, da hotejo nekaj drugega, ni bilo utemeljeno. Pokazalo se je, da so volivci zrelejši in da delujejo nanje bolj kakor psihični faktorji dejanski uspehi določene konkretne politike.

Pod političnim vodstvom Delavske stranke je Norveška dosegla velik napredek. V primerjavi z letom 1938 se je naraščajoči dohodek štirikrat povečal. Sedemdeset odstotkov dežele, rečna in naravnimi viri, so zdaj gospodarsko izenačena z ostalimi deli države. Po volji je bilo zgrajenih 300.000 novih hiš. Urejen je bil vzoren sistem socialne in zdravstvene zaščite. Norveška trgovska mornarica, ki je imela pred vojno 4,9 milijona ton, zmanjšala na 2,2, toda že leta 1941 je bila znova povečana na 4,9 milijonov ton. Podobni so uspehi v izkoriščanju gozdov ter izgradnji aluminijake in lahke industrije. Po proizvodnji električne energije je Norveška na prvem mestu na svetu s 2700 kWh na človeka.

Ti uspehi so bili doseženi z doslednim omejevanjem in kontrolo privatnega kapitala, z davčno politiko, ki je omogočila, da so bili visoki profiti in ekstraprofiti zasebnih družb izkoriščeni za splošni gospodarski in socialni napredek dežele. Država je postala resen faktor v nacionalnem gospodarstvu in pobudnik zadržanih in kooperativnih organizacij in se je pri tem oprla na močne sindikalne in kmetijske organizacije.

Opozicijske stranke se v volilni kampanji svede niso posluževale zgolj psiholoških faktorjev. Kritizirale so, v prvih dneh in letih z geslom, da ta sistem zdaj zavira pobudo in ves nadaljnji gospodarski razvoj dežele. Taka niti-konvencionalna je bila sistem kontrole cen in subvencij, ki jih daje država ribičem in kmetom, da bi ohranila njih proizvodnjo, torej življenjski standard, da bi preprečila inflacijo. Razumljivo je, da taka gesla niso mogla roditi večjih uspehov. Konservativci, ki niti niso prišli, da bodo premoč v parlamentu dosegli s koalicio. Skupaj z agrarci in liberalci bi omejili vmesavanje države v gospodarsko življenje. Toda prav v tem vprašanju se opozicijske stranke niso odločile in je tako taktika združene opozicije propadla. Norveška je glasovala za Delavske stranke. Odločil so doseženi uspehi.

Z. M.

Razorožitveni načrti SZ v političnem odboru Generalne skupščine OZN

New York, 11. okt. (Reuter). — Sovjetski zunanji minister Gromiko je na sinočnji seji političnega odbora v razpravi o razorožitvi izjavil, da so zahodne sile, zlasti pa ZDA onemogočile sporazum o razorožitvi. Po njegovih besedah sedanjí predlogi zahodnih sil na noben način ne morejo služiti kot podlaga za sporazum.

Gromiko je poudaril, da so nujno potrebni nekateri ukrepi, in sicer:

1. takojšnja opustitev poskusov z uranskim in vodikovim orožjem vsaj za dobo dveh do treh let;
2. obveznost držav, da ne bodo uporabljale atomskega orožja in vsaj začasen sporazum o tem za dobo pet let, nakar bi celotno vprašanje znova proučili;

3. zmanjšanje oboroženih sil Sovjetske zveze, ZDA, Velike Britanije in Francije na ozemlju Zahodne Nemčije za eno tretjino, kakor tudi zmanjšanje oboroženih sil, ki so razmeščene na ozemlju dežel Atlantske in Varšavske zveze.

Razen tega je Gromiko predlagal, naj bi proučili ukinitve vojaških oporišč v tujih deželah in sporazum o tem, katere oporišča bi bilo treba najprej odpraviti. Gromiko se je zavzel za sklenitev sporazuma o tem, da države, ki imajo jedrsko orožje, ne smejo imeti svojih atomskih vojaških enot ter uranskega in vodikovega orožja izven svojih nacionalnih mej. Končno je Gromiko predlagal sporazum o preprečevanju nenadnih napadov ene države na drugo hkrati s sporazumom o začetnih korakih na

DOBRI STIKI

Svetozarja Vukmanovića v Karačiju

Karači, 11. okt. (Tanjug). — Podpredsednik Zveznega izvršnega sveta Svetozar Vukmanović, ki vodi jugoslovansko gospodarsko delegacijo na potovanju po Aziji, je po prihodu v Karači izjavil, da se Jugoslavija zavzema za napredek ekonomskih stikov in za sodelovanje z vsemi deželami ne glede na razlike v družbeni ureditvi ali v stališčih do posameznih političnih vprašanj. Odnosi med Jugoslavijo in Pakistanom temeljijo na medsebojnem spoštovanju in razumevanju in so zlasti uspešni na gospodarskem področju. Posebej je opozoril na to, da bi Jugoslavija rada navezala še vse tesnejše stike.

Predsednik pakistanske vlade Suhrawardi je sinoči priredil gostom slovesno večerjo, na kateri je bilo tudi več članov vlade in diplomatov. Se pred tem je zunanje ministrstvo priredilo jugoslovanski delegaciji sprejem, na katerem je bil tudi predsednik Suhrawardi s člani vlade.

Tudi predsednik republike Iskender Mirza je sprejel podpredsednika Vukmanovića ter Vladimirja Velebita in Vojina Guzina.

Jugoslovanska delegacija je bila danes pri podpredsedniku pakistanskega parlamenta Cecihu Gibbonu. Potem je bila tudi v parlamentu.

Umetni satelit in meteorji

Malo je manjkalo do katastrofe v višini 900 km nad Zemljo — Vprašanja medplanetarnih potovanj

Moskva, 11. okt. (TASS). Prvi umetni satelit, ki že teden dni kroži po vsejmirju, je pravkar ušel doslej največji nevarnosti, da bi se trčil z nekim velikim meteorjem. Tako je izjavil agenciji »TASS« sovjetski znanstvenik Fedjinski, ki je opozoril, da srečuje satelit na svoji poti številne meteorje.

Fedjinski je rekel, da bodo morala vsa umetna telesa, ki bodo v bodoče izstreljena v vse-mirje, na svoji poti skozi gosto cono meteorjev. Sedanjí satelit je utrpel manjše poškodbe zaradi bombardiranja mikrometeorjev. Na podlagi dejstva, da se doslej še ni trčil z večjim telesom, sklepa sovjetski znanstvenik, da bo odslej več natančneje izračunavati razdalje med velikimi meteorskimi telesi v vse-mirju. Fedjinski meni, da bo v tem oziru zelo zanimivo spremljati gibanje satelita od 20. do 25. oktobra, ko bo šla Zemlja skozi cel roj meteorjev, ki so nastali po delnem razpadu Galilejevega kometa.

Fedjinski meni, da bo zaradi približevanja spodnjim slojem atmosfere svetloba satelita podobna svetlobi meteorja, kar bo znanstvenikom omogočilo, da bodo zbrali mnogo več podatkov

o teh slojih atmosfere, kakor jih sicer nudijo eksplozije navadnih meteorjev.

Sovjetski znanstvenik prof. Sternfeld pa je izjavil, da so imeli v Sovjetski zvezi v načrtu izstrelitev satelita v višini 1500 do 2000 km. V tej višini bi se lahko gibal več let, medtem ko bi še više lahko ostal neskončen čas. Rekel je, da bodo prihodnji sovjetski sateliti opremljeni s popolnejšimi aparaturnami. »Zdaj

smo,« je dejal, »na pragu raziskovanja vpliva ultraviolečnih in drugih kozmičnih žarkov na živi organizem.

Znanstvenik je opozoril tudi na vprašanja potovanja živih ljudi v vse-mirje in menil, da je pri tem najtežje to, kako naj bi se vrnili na Zemljo. Teže je rešiti tudi vprašanje, kako bi potniki zaradi toplote, ki nastaja ob trenju na poti skozi atmosfero, ostali nepoškodovani.

Maršal Žukov pred spomenikom osvoboditeljem Beograda

IZJAVE HRUŠČEVA AMERIŠKEMU NOVINARJU SATELITI IN RAZOROŽITEV

Neonacizem v Zahodni Nemčiji in napetost na Bližnjem vzhodu

Moskva, 11. okt. (TASS). Nikita Hruščev je imel razgovor z dopisnikom »New York Timesa« Jamesom Rastonom. Njegove izjave objavlja danes tudi »Pravda« in »Izvestija«.

Hruščev je med drugim izjavil: »Zavzemamo se za miroljubno koeksistenco ne zato, ker smo slabi, in tudi ne zato, ker se bo-

jimo imperialistov, temveč zato, ker bi nova vojna s sodobnimi vrstami orožja prinesla smrt mnogim milijonom ljudi.«

O najnovejših dosežkih raketne tehnike je rekel: »Imamo vse potrebne rakete. Umetni satelit nam je uspelo pognati v vse-mirje zato, ker imamo rakete, s katerimi smo to lahko opravili. Gre za balistično raketo. ZDA nimajo medkontinentalne balistične rakete, ker bi sicer zlahka izstrelili svoj umetni satelit. Če pa jo nimajo zdaj, jo bodo še imele, ker znanost neprestano napreduje.«

Hruščev je govoril tudi o razorožitvi in je dejal: »Vsak čas smo pripravljene skleniti s predsednikom Eisenhowerjem sporazum, ki bi bil sprejemljiv za obe strani in ki bi bil koristen za svetovni mir.«

«Ne morem iti mimo dejstva,« je Hruščev potem dejal glede Bližnjega vzhoda, »da svet zadnji čas ponovno ogroža nova vojna. V mislih imam kampanjo proti Siriji. Če bo Turčija kot orodje imperialistov začela vojno, bo imelo to zelo resne posledice. Iz te iskre se utegne vneti velik požar.« ZSSR nima nikjer na svetu nobenih posebnih interesov in Hruščev je pozval miroljubne dežele, naj bi skupno ustvarili pogoje za mirno življenje ljudi.

Znanstveno in tehnično sodelovanje z Bolgarijo

Sofija, 11. okt. (Tanjug). — Tu so včeraj podpisali protokol o drugem zasedanju bolgarsko-jugoslovanske komisije za znanstveno-tehnično sodelovanje, ki je bilo od 30. septembra do 10. oktobra. Bolgarija bo sprejela na prakso jugoslovanske specialiste in odstoppila dokumentacijo za proizvodnjo nekaterih kmetijskih strojev, elektro-porcelana, porcelanske posode kakor tudi dokumentacijo o organizaciji in načinu pridelovanja različnih kmetijskih pridelkov. Jugoslavija bo sprejela na prakso bolgarske specialiste in izročila Bolgariji dokumentacijo s področja črne in barvne metalurgije, lesne in kemične industrije kakor tudi nekatere druge.

Veleposlanik Nikezić na Slovaškem

Praga, 11. okt. (Tanjug). Jugoslovanski veleposlanik Marko Nikezić je na potovanju po Slovaškem in se bo med svojim obiskom, ki bo trajal teden dni, ustavil v Bratislavi in drugih krajih ter se bo sestal s slovaškimi funkcionarji.

Damask, 11. okt. (AFP). Casniki poročajo, da so turške čete, ki se zbirajo na turško-sirski meji, na več krajih spet povzročile vrsto incidentov. Neka turška patrulja je prestopila mejo bližje naselja Buzana in skušala ugrabiti sirskim kmetom čredo živine. Ljudje so se ji uprli in je prišlo do streljanja, nakar so se Turki umaknili.

Proti tem izzivanjem je Sirija posebej protestirala pri turški vladi. V svojem protestu pravi, da je opaziti nenavadno široko koncentracijo turških čet na sirsko mejo in da so tudi turška letala večkrat prodrla na sirske ozemlje. Takšno ravnanje se ne

Hamarskjöld terja več tehnične pomoči zaostalim deželam

New York, 11 okt. (AP). Dag Hammarskjöld se je sinoči ob otvoritvi VII. konference tehnične pomoči OZN zavzel za to, da bi včlanjene dežele povečale svoj prispevek za tehnično pomoč nerazvitim deželam. To je potrebno, če naj bodo izpolnjeni tudi le najskromnejši načrti programa, ki ga zdaj proučujejo. Sedanjí prispevek bi se moral zelo povečati, da bi OZN lahko krije potrebe teh dežel. Hammarskjöld je tudi dejal, da zadaja ustanovitev novih neodvisnih in suverenih držav v Aziji in Afriki mednarodni organizaciji nove naloge in terja nove finančne napore.

Za predsednika VIII. konference tehnične pomoči je bil izvoljen argentinski predstavnik Marino Drago.

Za varstvo javnega reda v San Marinu, kjer se zmeraj ni sporazuma med sedanjo legalno in ilegalno vlado, ki se je zatekla v Rovereto, se je prijavilo mnogo prostovoljcev, ki zdaj stražijo po ulicah mesta. Italijanska vlada pa je začela izvajati pritisk na malo republiko in zadržuje dovoz živil v San Marino, kjer je nastalo pomanjkanje hrane

Italijanska vlada pa je začela izvajati pritisk na malo republiko in zadržuje dovoz živil v San Marino, kjer je nastalo pomanjkanje hrane

Pakistanska vlada odstopila

Karači, 11. okt. (Reuter). Suhrawardijeva vlada je danes odstopila. Predsednik republike Iskender Mirza je odstop sprejel. Suhrawardi je postal predsednik vlade lani v septembru. Njegova vlada je bil koalicijska in so v njej sodelovali tudi predstavniki Republikanske stranke.

Politični krogi v Karačiju so, da si bodo po odstopu ministrskega predsednika Suhrawardija v Karačiju prizadevali sestaviti »nacionalno vlado«, v kateri bi bile zastopane vse stranke, ki imajo hkrati svoje predstavnike v parlamentu. Pakistanski zunanji minister Malik Kan Nun, ki je zdaj v New Yorku, je bil pozvan, naj se takoj vrne v Karači.

Adenauer v ofenzivi tudi na Bavarskem in v Porenju

(OD NASEGA STALNEGA DOPISNIKA)

Bonn, oktobra rednost stratega se ne cenijo toliko po zmagi, ki jo je izvojeval v odločilni bitki, temveč po tem, koliko mu je uspelo izkoristiti pridobljene prednosti. Tudi vrednost zahodnonemškega strankarskega stratega bo moč oceniti šele v teku letošnjega ali dveh naslednjih let, ko bodo v enajstih zahodnonemških deželah volitve v deželne zbornice. Zdjaj mnogo znakov kaže, da kancler in njegova Krščanskodemokratska unija razpolagata z zadostno silo in probajnostjo, da bosta omajala socialnodemokratske pozicije v deželnih zbornicah.

V prilogi temu govori ne le moč, ki jo je zmagovalec pokazal na nedavnih splošnih volitvah, temveč tudi slabost poraženca po tem dogodku. Po nekaj zaporednih sestankih vodilnih organov Socialnodemokratske stranke, ki so bili posvečeni analizi volitev, so diskusije in sklepi pokazali, da se stranka še ni utegnla pripraviti za bližnje spopade.

Najnovejši udarec, ki jo je doletel po njenem porazu 15. septembra, je bil odstop socialnodemokratske vlade na Bavarskem, ki je po številu prebivalstva druga največja zahodnonemška dežela. Male stranke, s katerimi so bili socialni demokrati v koalicijski vladi, so jim obrnile hrbet, izzvale vladno krizo in jim povedale, da imajo Adenauerjevo unijo, ki je na splošnih volitvah tudi na Bavarskem dobila absolutno večino glasov, za edino upravičeno, da sestavi tudi novo deželno vlado še pred novimi deželnimi volitvami. Tako se je koalicijska idila, v kateri so socialni demokrati doslej brezbrizno živeli v petih zahodnonemških deželah, v enem primeru že razblinila.

Podobna usoda čaka socialne demokrate tudi v največji zahodnonemški deželi Severnem Porenju — Vestfalskem, ki ima zaradi Porurja še poseben pomen. Zdjaj je odnotna vlada še v rokah socialnih demokratov in liberalcev. Ne glede na to, da sestavljajo pretežni del prebivalstva te dežele rudarji in kovinarji, je Adenauerjeva unija 15. septembra tudi tam dobila več kot 54% vseh glasov. Z upravičeno samozavestjo pričakuje zdaj socialni demokrati

Nadaljnji incidenti na turško-sirski meji

Protest sirske vlade v Ankarji

Proti tem izzivanjem je Sirija posebej protestirala pri turški vladi. V svojem protestu pravi, da je opaziti nenavadno široko koncentracijo turških čet na sirsko mejo in da so tudi turška letala večkrat prodrla na sirske ozemlje. Takšno ravnanje se ne

Adenauer v ofenzivi tudi na Bavarskem in v Porenju

(OD NASEGA STALNEGA DOPISNIKA)

volitve v deželni zbor v tej, nekoliko njihovi neosvojljivi trdnjavi.

Navzlic vsemu temu pa položaj vendar ni tak, da bi zmagovalcu avtomatično dajal vse pogoje za zmago po vsej državi, in tudi ne, da bi premaganca brez nadaljnje obzora obsodil na propad tudi na deželnih volitvah. Vse je odvisno od tega, kako bo Adenauerjevi centralni vladi uspelo izpolniti obljube, s katerimi je pred volitvami tako radodarno obisovala volivce, kakor tudi od tega, v koliki meri bo socialnim demokratom uspelo postaviti pred volivce jasne perspektive.

Analize vseh dosedanjih volitev v kratki zgodovini zahodnonemške federacije kažejo, da se volivci od volitev do volitev vse bolj opredeljujejo za Adenauerjevo konservativno smer, toda le na splošnih parlamentarnih volitvah, medtem ko je njihovo razpoloženje ob volitvah deželnih poslancev približno takšno, kakor je bilo v času, ko so bili v bonnskem parlamentu socialni demokrati skoraj izenačeni z demokristjani. Ali zato, ker imajo eni boljše politike v središču, drugi pa na deželi ali iz drugih razlogov — to bi bilo treba vsekakor

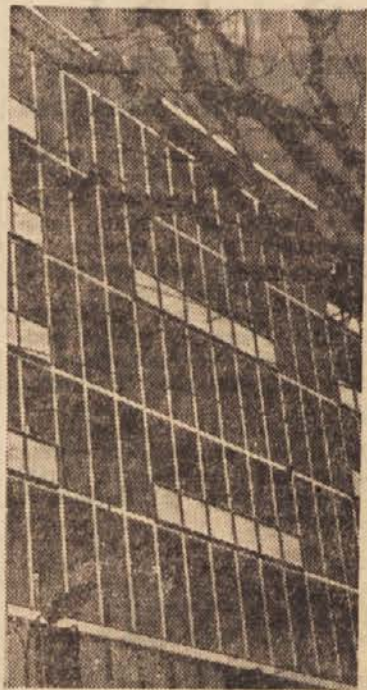
Posebej dognati. Dejstvo je, da je šlo socialnim demokratom na deželnih volitvah doslej vedno boljše kakor demokristjanom. Za natančnejši razvoj Zahodne Nemčije pa so odnosi sil po deželah včasih večjega pomena kakor razpored njihovih sil v posloplju ob Renu v Bonnu.

Strategom strank, katerih pozornost je zdaj posvečena deželnim zborom, se postavlja vrsta kompliciranih nalog. Predvsem je to vprašanje, ki mu bodo dežele posvetile največ svojih sil, ker bo vsaka izmed njih v Zveznem zboru zastopana v sorazmerju s številom svojega prebivalstva. Pojavlja se vrsta zamotanih kombinacij glede bodočih deželnih koalicij. Tako je bila doslej največja stranka na Bavarskem Adenauerjeva unija, vendar je bila deželna vlada v rokah koalicije več strank s socialnimi demokrati na čelu. V Hamburgu, kjer so najmočnejši socialni demokrati, pa je na pr. vladala demokristjanska koalicija — Hamburški blok. V nekaterih deželah, kakor v Bremenu, Baden - Würtembergu, v Zahodnem Berlinu in v Posarju pa imata Krščansko-demokratska unija in Socialnodemokratska stranka celo skupno koalicijsko vlado.

Tako se strategom, taktikom in kombinatorjem nudijo sijajne možnosti za izzivanje in spremljanje boja dveh največjih nasprotnikov v Zahodni Nemčiji, M. Baier

GRADBENI ODRI

Blizu 30 odsto veća gradbena dejavnost kot lani

upravna poslopja 5,5 milijard, za kulturno-prosvetna poslopja 5,5 milijard, ostalo pa je bilo porabljeno za gradnjo bolnišnic, zadrugnih objektov, športnih igrišč itd.

LETOS NADALJE VZPON

Prezgodaj pa je še, da bi sumirali rezultate gradbenih del v letošnjem letu. Pač pa nas zanima, kako napreduje izgradnja industrijskih in stanovanjskih objektov in kakšni uspehi se v tem oziru obetajo.

Gradbena dejavnost v letošnjem letu izpričuje velik vzpon.

Gradbena dejavnost je pri nas zelo razvita. Na sliki vidimo nekaj okusno zgrajenih stanovanjskih poslopij, ki niso terjala prevelike stroške

Ceprav smo šele v desetem mesecu, lahko zanesljivo trdimo, da je gradbena dejavnost že preseгла lanskoletno raven, ker dosežanja poročila kažejo, da je vrednost gradbenih del v prvih devetih mesecih t. l. za okrog 40% večja kakor lani, obseg učinkovitih delovnih ur pa je za blizu 30% večji. Potemtakem bo realni obseg gradbenih del znatno večji, kakor to predvidevajo družbeni plani. Zlasti je treba poudariti,

VELIKA PROBLEMA: LICITACIJE IN GRADIVO

Beograjski dopisnik »Ljudske pravice« je prosil načelnika gradbenega oddelka Vzneznega izvršnega sveta ing. Vladimira Tufegđića, naj pove nekaj besed o tem, s kakšnimi težavami se bore investitorji in gradbena podjetja pri izpolnjevanju svojih nalog.

»Letos smo imeli opravka z dvema velikima problemoma,« je

začel prihodnje leto. Čeprav smo zgoraj pripomnili, da je bilo v tem letu izdelanega več gradiva, kakor v katerem koli letu doslej, so se tudi tu pojavile nekatere pomanjkljivosti. Mnogi objekti niso pravočasno dobili potrebnega gradiva, zlasti pa ni bilo dovolj lesa, drobnih jeklenih profilov in pocinkane pločevine. Do te pomanjkljivosti je prišlo zato, ker potrebe našega trga niso bile vsklajane z izvozom. Spričo tega je gradbena izgradnja počasneje potekala in prišlo je do poslednje anomalije: medtem ko so n. pr. posamezna podjetja za izdelavo gradiva izvažala drobne profile, betonskega železa, pa so morala nekatera gradbena podjetja taisti material uvažati.

Vzlic tem problemom pa smo lahko s gradbeno dejavnostjo v letošnjem letu zadovoljni,« je na koncu dejal ing. Vladimir Tufegđić.

NAŠ GOSPODARSKI KOMENTAR NOVA STALIŠČA o združevanju v gospodarstvu

V našem gospodarskem sistemu so podjetja samostojne organizacije. Delavski kolektivni samostojno gospodarijo s premoženjem, ki jim je dano v upravljanje. Samostojnost gospodarskih organizacij je omejena samo z zakoni in s predpisi, oprtni na zakone. To je ena stran vprašanja v zvezi z gospodarjenjem gospodarskih organizacij. Druga stran je v tem, da se vedno bolj poudarja, s predpisi pa želi uveljaviti principe blagovnega gospodarstva, ki morajo biti podlaga za gospodarjenje po delovnih kolektivih. Delovna kolektivna namreč nimajo s čim gospodariti, če so v svoji postovni svobodi povsem omejeni, če jim ni hkrati s pravico svobodnega gospodarjenja dana tudi potrebna svoboda gospodarjenja. Tretja karakteristika takega gospodarjenja je v tem, da podjetja gospodarijo s sredstvi, ki so splošno ljudsko premoženje, in da torej gospodarijo v javnem interesu, vsekakor tako, da je to v korist skupnosti kot celote.

Tak značaj blagovnega gospodarstva in družbena lastnina nad sredstvi, s katerimi se gospodari, imata v sebi določeno protislovje, namreč protislovje med individualnimi interesi podjetij in interesi skupnosti. To protislovje je nedvomno podano. Vsako podjetje si namreč želi v okviru svoje poslovne svobode ustvariti čim več sredstev. Ravna se pri tem po gospodarskih načelih blagovnega gospodarstva, torej po ekonomskih tržnih zakonih. Tržni zakoni pa v svojem nekontroliranem, stihnem delovanju, vplivajo na podjetja samo s stimulativni trga, ki pa ne sopoljajo vedno tudi z interesi skupnosti. Prihajajo do situacije, da skušajo podjetja večih uveljaviti svoje interese in svoja stališča, skupnost pa seveda zopet svoja stališča. Kakšen je praktičen rezultat takih konfliktov, je seveda odvisno od konkretnih okoliščin. Včasih do skupnosti, ki razpolaga z oblastjo, stvar zelo enostavno rešila s sredstvi, s katerimi razpolaga oblast, včasih pa se bo podjetje posredilo, da bo kljub vsemu uveljavilo svoje stališče. V prvem in drugem primeru bo ostal občutek, da se je zgodila krivica, da je bila stvar nepravilno odločena v škodo enega ali drugega. To pa vsekakor ni način reševanja skupnih zadev in stališč, zlasti tam, kjer se na podlagi skupne lastnine nad proizvodnimi sredstvi zasledujejo isti cilji.

Tako prihajamo ponovno do starega vprašanja o individualnih in javnih, splošnih interesih. Vsako podjetje deluje v svojem lastnem interesu, hkrati pa tudi v interesu skupnosti. Toda to delovanje podjetja nekateri gledajo samo z enostranskega stališča. Nekateri so mnenja, da je svobodno delovanje podjetja v popolnem nasprotju z interesi javnosti, drugi pa menijo, da je vsaka dejavnost, ki jo trg priznava kot potrebno, s tem da ji priznava upravičenost v proizvodnji vložena dela, že s tem samim tudi družbena, ker je družbeno potrebna.

INTERESI SKUPNOSTI

Gledanje, da je delovanje podjetja samo v neposrednem interesu podjetja samega in da je lahko zato tudi v nasprotju z interesi skupnosti, je našo svoj odraz v novem osnutku zakona o združevanju. Ker podjetja sama ne odražajo splošnih interesov, je zato treba postaviti posebne ustanove, ki bodo skrbele za to, da bo podjetje delovalo v interesu skupnosti. Te ustanove niso bile poklicane, da bi na eni strani sodelovale z državnimi organi pri redakciji novih predpisov o gospodarstvu, na drugi strani pa v sodelovanju s podjetji in državnimi organi skrbele, da se predpisi izvajajo in da pride do čim večjega napredka v proizvodnji oziroma v dejavnosti, s katero se določene organizacije pečejo. Te ustanove naj bi se imenovale zbornice, enako kot dosedanje oblike splošnega združevanja gospodarskih organizacij. Toda z dosedanjimi zbornicami imajo svojo stično točko več ali manj le v tem, da delujejo na področju gospodarstva neposredno z gospodarskimi organizacijami. Zato imajo tudi takonimovano družbeno upravljanje. S temi ustanovami, imenovanimi zbornice, upravljajo same gospodarske organizacije, ki delujejo na področju, za katero je zbornica ustanovljena. Seveda v takem primeru ne moremo

ZNACAJ ZDružEVANJA

Nesporno je, da ima delovanje gospodarskih organizacij tako splošen značaj kot poseben za delovne kolektive in ožjo lokalno skupnost. Tudi to treba ugotoviti, da je namreč sedanjih pogojih trg dejansko merilo družbene potrebnosti. Če trg priznava neko gospodarsko dejavnost za družbeno potrebno, potem ta značaja ne moremo administrativno zanikati. Seveda pa je prav tako res, da javnega interesa ne moremo iskati nekje izven gospodarstva, pa četudi obstaja stvar organizacij, pa četudi zakonov zaradi delovanja tržnih zakonov, da posamezno podjetje ne moremo, la v nasprotju z interesi vsakega posameznega podjetja. Vsa podjetja ne vseh podjetij. Vsa podjetja ne morejo kot celota odražati družbenih interesov kot najsplošnejše vseh teres skupnosti. V delovanju vseh podjetij v celoti se bo namreč odražal neposreden ekonomski interes žal neposreden interes gospodarstva samega. Res je, da na našega gospodarstva izražajo splošen interes našega gospodarstva ne more priti do izraza v delovanju enega samega ali več ločenih podjetij. Pa tudi celotna dejavnost ne more odražati celotnega interesa, ki ga imajo vsa podjetja v sebi. Zato imajo vsa podjetja v sebi tudi družbeni interes. Toda delovanje vseh podjetij v družbeno interesu odražajo samo splošne in teoretične gospodarske panoge bi splošno lahko prišla v konflikt s splošnim družbenim interesom. Zato delovanje vseh podjetij v družbeno interesu odražajo samo splošne in teoretične gospodarske panoge bi splošno lahko prišla v konflikt s splošnim družbenim interesom. Zato delovanje vseh podjetij v družbeno interesu odražajo samo splošne in teoretične gospodarske panoge bi splošno lahko prišla v konflikt s splošnim družbenim interesom.

ZAMISEL ZBORNIC

Takemu konceptu zasledovanja javnih koristi pa seveda najbolj odgovarja zamisel zbornice kot oblike združevanja gospodarskih organizacij, zbornice, kakšno je ime. Pri tem ni važno, kakšno je ime. Važno je vsebinsko. Zato bi naša zbornica, kako je ta zbornica, imela, kako je v kakšnem interesu, ganirana in v kakšnem interesu, zlasti pa ne, v kakšni obliki, če se s svojim delom zagotovi v principu. Predlagamo rešitev za izgled, ravno tem zahtevam ne ustrezajo, in to ne prvi vrsti zato, ker bi bila to gospodarska ustanova. Saj imamo tudi drugod po svetu zbornice, ki niso druge kot ustanove. Toda taka organizacija zbornice v resnici bolj odražajo željo po svobodnem gospodarstvu in državnim kapitalizem. Morajo tudi etatizirane zbornice, ki tako delujejo, da so to organizacije, ki niso meram najbolj ustrezajo. Pri nas gre pot ravno v obratni smeri. Pri nas gremo na svobodno sodelovanje, svobodnih proizvodnje, ki vnanje svobodnih ljudskih prenosov. To je bistven razloček med našo in državnokapitalistično ureditvijo. Ta bistvena poteza naše družbene ureditve bi morala dobiti zbiranje v državi, zato svoj odraz tudi v zbiranju v gospodarstvu. In to ne zaradi nekakšnih teoretičnih ozir, ampak zaradi prakse, ki tako ureditev potrebuje.

STARO IN NOVO POD MINARETI

Iz popotnih zapiskov

II

Novi trgovski del Sarajeva

Poskusil vam bom približati njegovo življenjsko pot, kakor mi je o njej pripovedoval na sprehodu po mestnih ulicah.

OSMANOVA NOTRANJA PODOBA

Ustavil se je ob stari muslimanski hiši, obdani z visokim zidom. Zrak, zasičen s tišino, je vztrepetal, ko so zaječala vhodna vrata. Visokorasel možki, ostro klesanega obraza, temnih, globoko vdrtih oči, značilne blede polti, je stopil v prazen, po vlagi zaudarjajoč, od ljudi že dolgo zapuščen dom. Žalosten nasmeh je obsenčil njegov obraz; v njegovi notranjosti se je po tolikem času spet vzbudilo nekaj lepega, pa tudi trpekega. Spomnil se je, kako je nekdanj »ašikoval« pod »muškoma« svojega dekleta, kako je vasa val pod oknom izvoljenke.

Osemnajst let je minilo od tistih dni, ko je v trdi zimi na tako imenovani turški promenadi zagledal deklo, ki mu je vzmirlilo srce. Po starem običaju je pohajkoval s prijatelji na eni, ona pa s sovrstnicami na drugi strani sprehajališča. In kakor njegovi dedje nekdo je pobral s ceste prgišče snega, ga zgnedel v kepo in jo vrgel proti lepemu dekletu. Obrnila se je proti njemu, ga motrila in se ljubezljivo nasmehnila. Zdal je vedel, da ji je vsaj malo všeč in da lahko pride k njej »ašikoval«. Sledil ji je, ko se je vračala domov, in si zapomnil hišo, v kateri je izginila. Potem ji je pod zamreženim oknom marsikak večer pel otožno sevdalinko o zamaknjenosti svo-

jega srca, ona pa ga je ganjena poslušala. In potem jo je poročil in se preselil v njen dom. Mladostna sreča pa ni trajala dolgo, že je bila tu vojna...

Prestopil je prag iz temnega prostora in krepko vdihnil sveži zrak. Bil je april leta petinštiridesetega. Bilo je tik po osvoboditvi njegovega rojstnega mesta. No, Osman nerad obuja spominne na veliko in strahotno minulost; skromno mi reče, naj v knjigah berem o njej in njegovem narodu, on pa da je ne namerava razgrniti pred komersibodi. Šele moja pripoved o okupirani in bojujoči se Ljubljani naju toliko zbliža, da nadaljuje:

...SAJ GA GREJE ISTO SONCE...

»Ej, da, takrat je prišla vojna. Iznemada so preminile i država i vojska i obramba. Okupacija kakor vsaka druga? Ne! Kmalu sem slišal, kako so aretirali tega ali onega mojega znanca, da so ga zaprli, mučili in ubili. Vzkipela je kri, željna zločina. Nihče ni vedel, če se bo zjutraj zbudil živ. Notrina mi je dejala, varuj svojega prijatelja kakor samega sebe, saj ga greje isto sonce in piše isto vodo kakor ti. Ustaš pa je pritiskal in hotel moriti, duhovnik v večno slavo bogu krščevati, Nemec odpeljati v sužnost, četnik v imenu srbstva iztrgati jezik. Vsako jutro je rodilo novo zlo. Po vaseh okrog Sarajeva je zasrdelo po dimu; kakor bakle so gorele kmečke bajte, Cetniki so sežigali muslimane, muslimani pravoslavne. Moja pamet mi je odpovedala; nisem mogel doumeiti, čemu nasilje in zločin. Nekega večera je prišel v našo

krojaško delavnico Jusuf, mlad in bister študent. Pripovedoval nam je o življenju po svetu, o drugih prav takih delovnih lju-

Bosanski mladenič

del, kakor smo mi, nam obraz ložil, kdo je kriv tega zla in kako se ga je moč rešiti; zbrati se, iti v partizane in se tam boriti proti tlačitelju, Premislil sem, doumel in odšel v gozdove. Tri leta in pol sem se bil po Bosni in Hrvatski in — otrdel. Nenehni pohodi in trpljenje, požrtvovalnost in tovaršvo so me napravili zrelega človeka, ki ve, kaj hoče in kaj zmore.

»O tem nasploh ne govorim, toda, naj bo. Ste kdaj videli vsaj reprodukcijo našega slikarja Isreprodukcija našega slikarja Isreprodukcija našega slikarja Isre...«

PONOS

In najlepše? Najbolj zadovoljen in vzradošen sem bil taktar, kadar sem do onemoglosti truden v miru zaspal ali pa se do kraja sestradan do sitega najedel. »Pa, še sem radoveden. Kje ste se naučili tujih jezikov?« »Tu, v Sarajevu. V tečajih, ker so me zanimali in ker me krojaštvo nikdar ni pritegnilo. Zato sem ga opustil in šel v hotel za vrnarja. Upam pa, da bom v življenju dobil še kakšen drug, boljši poklic.« »Pa vendar, tako dolgo ste se borili in...« »Res, dokaj, toda zmerom iz svoje notranje nuje in za nič drugega.« »Da, zato je Sarajevo mesto samozavestnih ljudi.« F. Vrežar

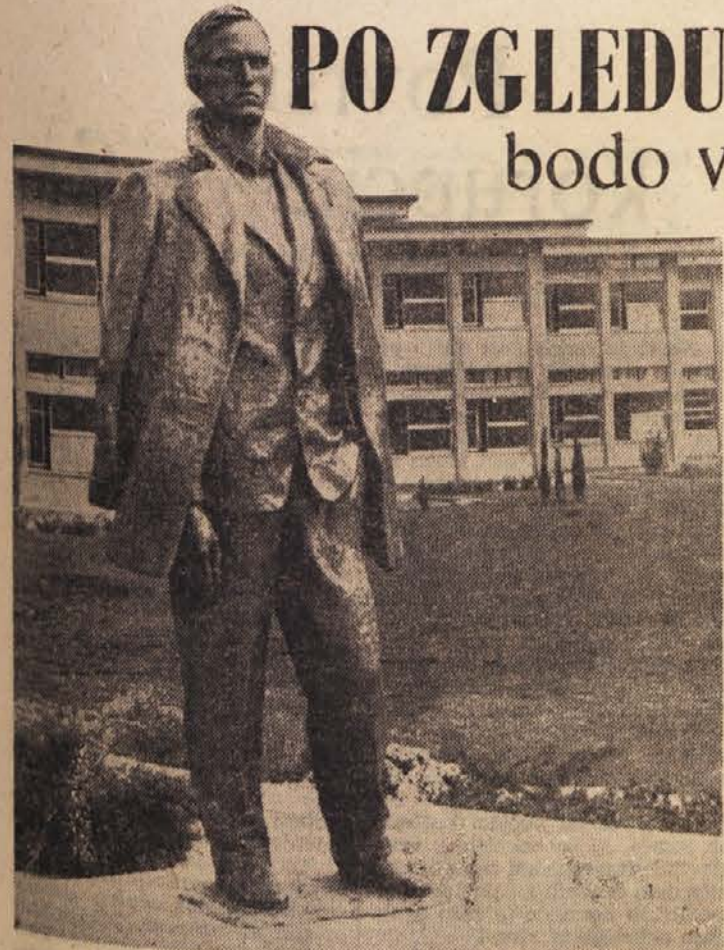
V sako mesto ima svoj poseben vnanji in notranji izraz. Vnanji so zgradbe, ceste, trgovine, notranji pa človek, ki v mestu živi. Vnanja podoba Sarajeva prikazuje pet sto hudih let hlapčevanja tujim in domačim zatiralcem: nasilnim Turkom, avstrijskim kolonizatorjem, velikosrbskim reakcionarjem in fašističnim zločincem. Toda vzlic menjavi tolikih gospodarstvenih in v odločilnem trenutku svoje zgodovine ohranilo še toliko moči, da se je z orožjem v roki uprlo zaslužnjevalcem v drugi svetovni vojni. Uprlo in zmagnalo za ceno ogromnih človeških in gmočnih žrtv kajti za njegovo novo, sveto, perspektivno podobo je bil krojač, zdaj pa je hotelski vratar. Gladko govori angleški, francoski in nemški borcev.

PO ZGLEDU TONETA TOMŠIČA bodo vzgajali mladi rod

Nova osnovna šola Toneta Tomšiča na Poljanah v Ljubljani bo precej ublažila stisko za šolske prostore v tem delu mesta

»Tone Tomšič nam je dal lik komunista v najpopolnejšem smislu te besede. Njegov lik nam je vzor najnaprednejšega borca in organizatorja. Njegova neumorna delavnost, odpornost in toplina do tovariša-soborca, vse to ga je delalo v naših vrstah velikana.«

Iz intervjuja z Mihom Marinkom, Ljudska pravica, 21. III. 1946.

je paviljonskega tipa in je projektirana tako, da je možno ob lepem vremenu izkoristiti dvorišče in teraso za pouk na prostem.

SODOBNA UREJENOST

Ob vstopu v obsežno avlo, ki deli šolske prostore na upravni del in na učni del, dobiš občutek, da je tu nekdo z resnično ljubečo roko mislil prav na vse potrebe malčkov. Na levi strani je prostorna jedilnica z mlečno kuhinjo. Iz jedilnice je vhod še v tri delavnice, kjer se bodo lahko otroci v izvenšolskem času zabavali z najrazličnejšimi ročnimi spretnostmi. Ena delavnica bo opremljena s stroji, v ta namen je v tem prostoru instaliran trofazni električni tok, v drugih dveh prostorih pa bo prostor za ročna dela iz papirja, lesa in drugih podobnih materialov. Razen tega je v pritličju še velika telovadnica, ki pa bo lahko služila tudi za kino predstave in druge prireditve, namenjene otrokom. Zgoraj so prostori demonstrativnega zdravstvenega centra, ki bo imel nalogo bdeeti nad zdravjem otrok ter poučevati telesni in duševni razvoj otroka. Razen centra so še prostori za učiteljski zbor in šolsko administracijo. Z desne strani avle so učni prostori. Le-ti so svetli in zračni, opremljeni z okusnim in praktičnim pohištvom, vzbujajo prijetno razpoloženje, kar je tudi eden pomembnih pogojev za boljši učni uspeh.

TUDI »BEŽIGRAD« BO IMEL VEČ PROSTORA

Solo bo obiskovalo, za sedaj je to še štiriletna osnovna šola, 650 otrok, večinoma iz poljanskega šolskega okoliša. Pouk bo v dveh izmenah. Razen tega je dobila v prostorih nove šole pet razredov tudi Poljanska gimnazija, ki se je s tem rešila tretje izmene pouka.

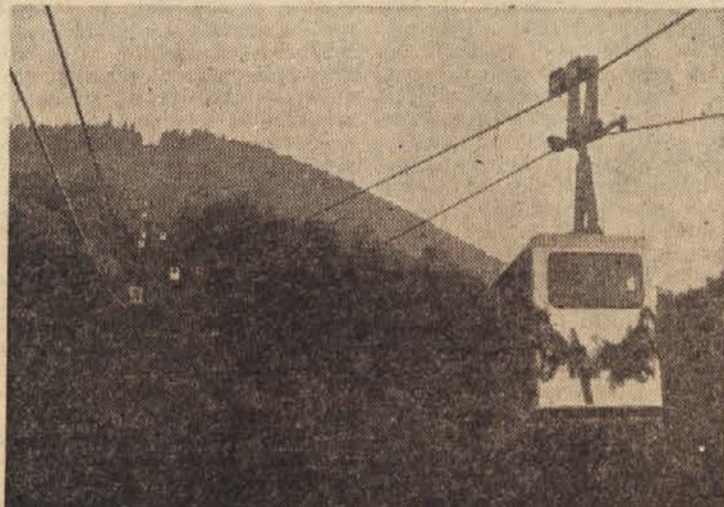
V stare prostore osnovne šole »Toneta Tomšiča« se bo vselila Srednja vzgojiteljska šola, ki je zdaj gostovala v osnovni šoli Bežigrad, ter Vzgojna posvetovalnica s Kodeljevega. Tako bodo z otvoritvijo nove osnovne šole »Toneta Tomšiča« vsaj delno uredili tudi vprašanje prostorov Srednje vzgojiteljske šole ter osnovne šole za Bežigradom. Za pouk v šoli bo skrbelo 15 učiteljev, razen tega pa bo vodil izvenšolsko vzgojno delo še pionirski svet. Tako bo imel naš mladi rod, ki ga bodo vzgajali v tej šoli, vso strokovno in zdravstveno pomoč pri duševnem in telesnem razvoju, da se bo lahko razvil v dostojnega dediča velikega dela, ki so ga započeli naši narodi in katerega duhovni vodja je bil Tone Tomšič.

M. G.

Prvi vozni red pohorskih gondol

Otvoritvena svečanost bo 25. novembra

Maribor, 11. okt. — Direktor pohorske vzpenjače Franc Čop in njegov sodelavec Marjan Kožuh sta nam danes povedala, da je viseči trolej sicer tehniško že nared, da pa še niso uspeli urediti garderob in bifejskih prostorov v dveh postajnih poslopjih hkrati z nujno okolico ter dogradili cesto do vznožja Pohorja. Predvidevajo, da bodo vsa ta dela opravili do 25. novembra, ko bo otvoritvena svečanost. Tisti Mariborčani in okoličani, ki jih pa omenjena popravila ne motijo in bi radi izkoristili preostale toplejše jasne dni za izlete, se bodo mogli od nedelje, dne 13. t. m. dalje vsak dan

popeljati od spodnje do 2,5 kilometra oddaljene zgornje postaje 1050 metrov visoko na Pohorju. Vzpenjača bo za zdaj s 33 od skupno 55 kabin obratovala od 7. ure zjutraj do 5. ure popoldne redno vsako drugo uro in po potrebi vsako uro. Ob sobotah, nedeljah in praznikih bo vožnja v eno smer veljala 100, v obe smeri s povratno karto pa 150 dinarjev, ob delavnikih pa bo treba odšteti le 30 oziroma 100 dinarjev. Za otroke do 6 let starosti ne bo treba plačati karte, za otroke do 14 let pa so uvedli polovično ceno.

V. K.

Z otvoritvijo osnovne šole na Poljanah, ki nosi ime Toneta Tomšiča, nam ponovno vstaja v spominu lik slovenskega prvoborca in organizatorja. S tem, ko bodo v tej šoli odraščale nove in nove generacije našega mladega rodu po socialističnih idealih, za katere je Tone Tomšič skupno z nesevničnimi drugimi heroji žrtvoval svoje življenje, pa smo Ljub-

ljanci tudi najlepše počastili spomin tega velikega slovenskega sinu.

KAKŠNA JE NOVA ŠOLA?

Novo poslopje stoji za Domom Ivana Cankarja, na prostoru, ki meri približno 14.000 m². Tloris zgradbe pa zavzema površino 5200 m², kar zgovorno pričča o veliki razsežnosti zelenih površin in dvorišč okrog šole. Šola, za katero je izdelal načrte ing. arh. Gaspari,

znova kaže, da se nekateri upravniki kaj malo zmenijo za dogovore in pametno odkupovanje. Kaj lahko se namreč zna zgoditi, da bo celo domača Gospodarska poslovna zveza morala kupovati krompir v drugih okrajih, kjer ga je po primerni ceni dovolj, pogodbe pa bo morala izpolniti, zadržam na Dolenjskem pa se zna zgoditi, da jim bo predrago odkupljen krompir obležal v skladiščih. Jalovo je tudi spekuliranje na znatno višje pomladanske cene krompirja. Le spomnimo se, koliko krompirja so kmetje zvozili na gnoj pred leti, ko je bila dobra krompirjeva letina, pa ga v jeseni niso dali na trg! Tržišče ima svoje zakone, ki veljajo za vse!

Novo mesto v Tednu muzejev

Dolenjsko muzejsko društvo v Novem mestu je priredilo v sredo zvečer predavanje izv. Marije Jagodčeve, kustosa Etnografskega muzeja iz Ljubljane. O pomenu Tedna muzejev je najprej spregovoril ravnatelj Dolenjskega muzeja prof. Janko Jarc in po zdravi navzoče, med katerimi je bil tudi ravnatelj Etnografskega muzeja iz Basila dr. Robert Wildhaber. Predavateljica je nato v zelo zanimivem in dobro pripravljenem pregledu dala odličen prikaz življenja, lova, običajev in iger Eskimov s skrajnega Severa. Poslušalci so slišali tudi eskimške pesmi in videli lepe diapozitive iz življenja prebivalcev, ki žive v najmrzlejših krajih sveta.

Od 5. do 15. oktobra je študijska knjižnica Mirana Jarca odprla v svoji stavbi razstavo o arheološki, geološki, geografski, zgodovinski in etnografski literaturi o Dolenjski. Izbor starejših in novejših zbornikov, časnikov, časopisov in knjig kaže zanimiv prežet o deležu Dolenjske v naši tovrstni literaturi.

Dolenjski muzej v Novem mestu pa je te dni široko odprl vrata učencem in dijakom številnih šol, ki obiskujejo njegove zanimive zbirke. Medtem ko je lani do konca septembra obiskalo Dolenjski muzej le 2500 ljudi, si je ogledalo muzej letos v tem času že nad 3000 obiskovalcev.

Jih niso gobe ničesar naučile?

Letos je na Dolenjskem veliko krompirja. Spomladi so kmetijske zadruge prodale članom več ko 70 vagonov sortnega semenskega krompirja Merkur, z različnimi agrotehničnimi ukrepi (več gnojil, pravilno gnojenje in škropljenje, dobra obdelava po navodilih kmetijskih strokovnjakov in pod.) pa se je pridelovalcem posrečilo dvigniti povprečni pridelok med 30.000 in 40.000 kilogrami na hektar. Kot menijo, bo kakih 500 vagonov viškov za trg, za 300 vagonov oz. nekaj več od tega pa je Gospodarska poslovna zveza v Novem mestu že sklenila pogodbe z različni dobavitelji, predvsem z upravo JLA. Na nedavnem posvetovanju z upravniki vseh kmetijskih zadrug v okraju je bilo dogovorjeno, da bodo zadrug odkupovale krompir po 9 din, postavljen pred vagon oz. skladišče. Izračunali so, da bi s tem krili vse pridelovalčeve stroške in mu nudili tudi primeren zaslužek. Ker je krompirja dovolj tudi v drugih krajih države, je vsako navijanje cen nesmiselno početje.

Navzile dogovoru pa so nekateri zadrugi na terenu že povzročile nepotrebno oz. škodljivo zmedo. Res so dobile za manjše količine pri posameznih kupcih nekaj višjo ceno, nato pa so kar na svojo roko začele krompir preplačevati. Tako je KZ v Veliki Loki odkupila večjo količino krompirja po 10 din, prodala pa ga je naprej za 10 in pol dinarja; zdaj ima menda že 140 tisočakov izgube. Čeprav so nekateri dolenjske zadrug s preplačevanjem in slabo odkupno politiko pri gobah imele precejšnje izgube (razen tega pa so povzročile med nabiralci veliko hude krvi!), zdaj primer s preplačevanjem krompirja

Opozorilo
v smislu člena 21 Zakona o volilnih imenikih (Ur list FLRJ št. 58/46) opozarjamo vse prebivalce - volilne upravičence na sledeče:
1. Osebe, ki so se za stalno prijavile v Ljubljano po 16. septembru matičnega urada od pristojnega imenika, se v Ljubljani do volilne dneva, da se smejo popraviti v volilnem imeniku zahtevati samo 15 dni po razpisu, tako osebe imajo pravico voliti v kraju prejšnjega stalnega bivališča, ker jih pristojni matični uradi v smislu zakonitih določil ne bi smeli izbrisati iz volilnega imenika.
2. Osebe, ki so začelo prijavljene v Ljubljano na dan volitev ne bodo volilne v Ljubljani, ker niso v kraju stalnega bivališča t. j. tam, kjer so za stalno prijavljene.
3. Analogno velja to opozorilo tudi za osebe, ki so se stalno izselile iz Ljubljane.
Zaradi tega opozarjamo vse prebivalce - volilne upravičence - naj ne bodo opozornim in naj po nepotrebnem ne nadlegujejo uslužbencev uradnih volilnih imenikov z zahtevami, da jih vpeljejo oz. izbrisejo iz volilnega imenika.
URAD ZA VOLILNE IMENIKE V LJUBLJANI

ARGO
4 KROŽNIKI ODLIČNE JUHE V 7 MINUTAH ZA 60 DINARJEV
ARGO JE KONCENTRAT GOVETE JUHE I JAJCINO TESTENINAMI V VREČICAH
ZAHTEVAJTE V VSEH TRGOVINAH NOVI PROIZVOD ZNANE TOVARNE KONSERV ARRIGONI V IZOLI

JESEN V TOPOLŠICI

Štrma pobočja, ki oklepajo s treh strani Topolšico, so v jesenskih dneh kot slikarjeva paleta. Ob vznožju temnozeleni smreke krog belih poslopj, potem pa vse više rumena, oranžna, zelena, rdeča... Jesen mojstrsko barva krajino in sončni žarki blagodejno božajo tiste, ki so prišli v Topolšico po najdragocenejši. Večina tisto najdragocenejši - zdravje - tu spet najde.

KAMENCEK IZ MOZAIKA

V Topolšici so se ljudje zdravili že pred sto leti, le da takrat revmatizem. Izvir termalne vode ob vznožju hriba obstaja še sedaj. V vodi, ki ima 28 stopinj Celzija, se danes kopajo samo še zdravi. Toplice za revmo so bile tu do

Minula leta so v Topolšici

investirali 200 milijonov republiških sredstev ter precej lastnih sredstev. Med najpomembnejše gradnje sodi nov moški oddelek »Smrečina«, kjer je prostora za sto bolnikov. Na dograditve pa še čaka novo poslopje »Planika«,

pacienti. Prav, za vsakogar nekaj in tako nikoli ni preveč dolgočasno.

Tudi na soncu je sedaj prijetno, ker ni prevročje. Zato so bolniške sobe izven ležalnih ur kar prazne. Ni »lisljaka«, ki ga ne bi zvalil dehteč zrak s pisanih strmin - kolorit jesenskih vonjav. Topolšica ima tudi jeseni svoj prijeten mik.

F. K.

Moseža Ivan pri ročnem delu

1919 leta in sicer v privatnih rokah. Potem je država odkupila »toplice« in jih pozneje spremenila v zdravilišče za tuberkulozo. TBC zdravilno tu še danes. Toda, v minulih desetletjih, zlasti pa še v zadnjih letih, je Topolšica močno spremenila svoj videz.

PREVEČ STREH

Zdravilišče za TBC v Topolšici se je razvijalo skozi desetletja. Gradili so po potrebi, če je kaj manjkalo. Tako ima zdravilišče sedaj vsega skupaj 30 raznih objektov. V šestih poslopjih bivajo bolniki, vtem ko so ostala poslopja za pekarno, pošto, upravo in stanovanja zdravnikov itd. itd. ...

Skratka, tu so morali zgraditi prav vse, tako da je Zdravilišče sedaj precej neodvisno od drugih. To je pač bilo nujno, ker bliže Topolšice ni središča, ki bi Zdravilišču nudilo vse tisto, kar potrebuje za normalno delovanje. To veliko število poslopj seveda podražuje režijo. Najbolj neprijetno pa je pozimi v gradnem vremenu, ko morajo iz centralne kuhinje razvažati hrano na vse strani. In to mora biti zelo hitro opravljeno. Uslužbenki kolektiv je pri takih nalogah in podobnem zelo požrtvovalen. Brez tega v takih okoliščinah ne bi bilo vse v najlepšem redu.

NOVI SODOBNI PROSTORI ZA ZDRAVLJENJE

V Topolšici je sedaj na zdravljenju 360 bolnikov. Semkaj prihajajo na zdravljenje iz mariborskega okraja, Prekmurja, Brečice in dobrega dela Savinjske ter Saleške doline. Topolšica je postala lani še bolj cenjena, ker opravijo specialisti številne zapletene operacije na pljučih. V zadnjem času so začeli razen TBC zdraviti tudi nekatere druge bolezni pljuč. Zdravljenje TBC traja tu povprečno 5 mesecev. Na razpolago je šest zdravnikov, ustrezno medicinsko osebje ter tudi tehnični medicinski pripomočki.

kjer bo 130 postelj. Za dokončanje omenjenega poslopja bo treba še 200 milijonov dinarjev.

Uprava Zdravilišča vsa lastna sredstva zelo smotro nalaga. Pravkar so namreč pričeli graditi jedilnico pri moškem oddelku, tako da bodo lahko v bodoče vsi pacienti hkrati dobili obroke. Prihodnje leto nameravajo zgraditi novo kinodvorano, ob pomoči drugih pa urediti lokalni vodovod ter izvesti novo elektrifikacijo.

NI JIM DOLGČAS

Prvo je svedea zdravljenje, vse ostalo pa pride potem. Za bolnike predvajajo v Topolšici dvakrat tedensko film, vtem ko jih enkrat na mesec obišče ansambel Slovenskega ljudskega gledališča iz Celja. Tu in tam je še kak drug nastop, zlasti pozimi, ko nastopa zdraviliški SKUD. Bolniki tudi veliko berejo, mnogi pa se ukvarjajo z delovno terapijo v ustreznih delavnicah. Lične izdelke potem prodajajo podjetju Dom in drugim. V moškem oddelku smo srečali Ivana Moseža iz Salovec v Prekmurju, ki zelo sprotno izdeluje dekorativne prtiče iz svile. Te spretnosti se je naučil v Topolšici. Tu je že tri mesece. Pohvalil se je, da mu je že bolje in to še podkrepi s pripombo, da ima sedaj 59 kilogramov, a ob prihodu v Topolšico je bil težak samo 46 kilogramov.

»Nas Prekmurcev je precej tu. Trdo sezonsko delo, slabša hrana na gradiliščih in slabo vreme, pa te pobere. Tudi z mano je bilo tako. Sploh nisem vedel, kdaj sem jo staknil (TBC).«

Moseža smo še vprašali o družini. »Dva otroka imam, hčerko in sina. Pa ta ne bosta sezona. Oba se že učita. Hčerka bo frizerka, sin pa krojač. Najbrž bosta bolj živila kot sva midva z ženo.« je na koncu pristavil zgovoren Prekmurec.

Med obiskom smo zvedeli še to, da imajo tudi čevljarsko delavnico in knjigovoznico, kjer prav tako po prosti volji delajo

JUGOSLOVANSKA LOTERIJA ZREBANJE SREČK

ki je bilo 10. oktobra v Osijeku

Srečke, ki se končujejo s spodaj označenimi številkami	so zadele dobitek dinarjev
60	400
46980	40.000
55100	80.000
356690	100.000
564680	200.000
581	4.000
4981	20.000
128791	400.000
225991	1.000.000
612	2.000
022	6.000
3112	10.000
42182	40.000
67852	40.000
76162	80.000
262812	800.000
063	8.000
9833	20.000
22063	48.000
94033	40.000
95973	40.000
09663	80.000
529203	100.000
536053	100.000
495363	100.000
398013	100.000
24	600
79074	40.000
50034	40.000
14084	60.000
21244	60.000
154924	100.000
227294	100.000
138134	800.000
45	800
545	2.800
035	4.000
6015	10.000
86555	80.000
6	200
4006	10.200
44576	40.200
14746	60.200
22536	60.200
28376	80.200
452246	100.200
193596	100.200
927	2.000
34677	60.000
438557	100.000
525287	100.000
8	200
38	600
33768	40.200
289348	100.200
300028	100.200
99	1.000
929	2.000
119	2.000
3999	11.000
6239	10.000
3349	20.000
093579	100.000
02639	100.000
552379	100.000
034169	100.000
157999	101.000

SVET SE MANJŠA

VLOGA PREVAJALCEV ZA MEDSEBOJNO ZBLIŽEVANJE MED NARODI — TRETJI KONGRES ZVEZE PREVAJALCEV JUGOSLAVIJE

Ljubljana. — V dobi novih tehničnih odkritij, ko se odpirajo še neslutene možnosti za razvoj človeštva, se tudi zmanjšujejo razdalje, ki so ločevale narode med seboj, izginjajo meje, ki so postavljale pregrade med različnimi nacionalnimi kulturami. Čeprav je razvoj prevajalskega dela utemeljen že v davni tradiciji, postaja prav v tem času delež, ki ga prispevajo prevajalci za razvoj posameznih kultur in tako rekoč za njihovo internacionalizacijo, čedalje večji in izredno pomemben. Ne gre samo za presajanje raznih umetniških del, ki plemenitijo ljudi, temveč tudi za nova znanstvena in tehnična doseganja, ki lahko svet v celoti poganjajo naprej v razvoju ter prav s prevajanjem izenačujejo manj razvite dežele z visoko razvitimi. Prav prevajanje namreč omogoča, da nova znanstvena odkritja niso več samo last nekaterih dežel in peščice posameznikov, pač pa oplajajo v poljudnejši obliki tudi široke delovne množice.

Tudi v naši državi ima razvoj prevajalstva že bogato tradicijo,

endar pa se je po osvoboditvi razvil še z veliko večjim razmahom. S pomočjo ljudske oblasti so tudi prevajalci — kot pomemben člen pri ustvarjanju naše splošne kulture — dosegli v letih po vojni pravilno priznanje v okviru naše celotne družbe. Zato je sedanjí, tretji kongres v Ljubljani posvečen predvsem idejnini in vsebinskim problemom na področju prevajanja. Tako je na primer v večeršnjem uvodnem delu referat Zivojina Simića nakazal vrsto problemov, ki se zastavljajo za prihodnost. Gre na primer za povečanje in smotrnejši delež prevajalcev v založniških svetih in pri izdelavi založniških programov. Prav v zvezi s tem je potrebno popraviti zamudo z izdajanjem svetovnih pisateljev, ki še niso postali last naših širših množic. V založniških programih naj bi v bližnji prihodnosti dobile močnejši delež tudi izdaje raznih slovarjev, ki naj z njimi omogočijo tudi tujim prevajalcem posredovanje naših stvaritev v tuje jezike. Seznanjanje tujih narodov z našimi literarnimi dosežki naj

bi bila v prihodnje sploh ena izmed najvažnejših nalog ne samo prevajalcev, temveč tudi književnikov in drugih kulturnih in javnih delavcev. Kongres v Ljubljani ima na dnevnem redu še vrsto drugih vprašanj, med njimi na primer ustvarjanje in poenotenje terminologije (na istih jezikovnih področjih) za različne stroke in panoge, kjer moramo v skladu z našim splošnim razvojem popraviti marsikaj zamujenega.

Otvoritve kongresa so se udeležili mnogi predstavniki drugih društev in zastopniki ljudske oblasti, med njimi tudi sekretar Sveta za kulturo in prosveto LRS Vlado Vodopivec, ki je popoldne delegatom v imenu Sveta za kulturo in prosveto priredil sprejem v prostorih kluba ljudskih poslancev. Širše občinstvo pa se bo lahko ob kongresu vsaj nekoliko seznanilo z bogatim prispevkom, ki so ga dali jugoslovanski prevajalci naši kulturi, na razstavi prevodnega slovtva, ki jo je ob tej priložnosti priredila Narodna in univerzitetna knjižnica v Ljubljani.

Vloga prevajanja in prevajalca v sodobnem svetu je iz dneva v dan pomembnejša, hkrati z njo pa raste tudi prevajalčeva odgovornost. Zaradi tega se tudi pri jugoslovanskih prevajalcih vse ostreje pojavlja vrsta stanovskih in organizacijskih problemov, ki se nanašajo na splošne družbene, moralne in ekonomske pogoje, v katerih delajo.

V smislu prvih dveh, zgoraj omenjenih pogojev je bilo v naši državi že marsikaj storjenega. Naš Zakon o avtorskem pravu proglašča prevode za duhovne stvaritve, prevajalcem pa priznava avtorsko svojstvo z vsemi pra-

vicami, ki iz njega izvirajo. Prevajalci književnih in znanstvenih del so deležni socialnega zavarovanja prav tako kot ostali umetniki, da se jim v starosti in boleznih ni treba več bati revščine in bede.

Na ekonomskem področju pa je treba odpraviti še marsikatero težavo. Navedimo na primer samo mučen problem nezaposlenosti prevajalcev in nezadostne nagrade, ki jih dobivajo za svoje naporno in odgovorno delo. Toda ne smete me napačno razumeti. Kvaliteta prevajalske dejavnosti je neločljivo povezana z materialnimi pogoji, v katerih prevajalec dela. In prav zato, ker se zavedajo pomena družbene funkcije, ki jo opravljajo, in odgovornosti, ki jo s svojim delom prevzemajo nase, se jugoslovanski prevajalci borijo za takšne pogoje življenja in dela, ki bi jim omogočili, da v polni meri postanejo to, kar morejo biti — živa vez zblíževanja med narodi.

ČANGALOVIC IN POPOVIC V SOVJETSKI ZVEZI

Znani prvak beograjske Opere Miroslav Čangalović bo decembra letos gostoval v Sovjetski zvezi. Po končanem gostovanju v Sovjetski zvezi se bo na poti v domovino ustavil tudi na Madžarskem in nastopil najbrž v Budimpešti v nizu predstav v tankajsnji Operi.

Bariton beograjske Opere Dušan Popović je odpotoval na dvanajst-dnevno gostovanje v Sovjetsko zvezo. Svoj prvi nastop bo imel Popović noč v Odesi. Zadnji nastop pred sovjetskimi občinstvom bo imel 8. novembra. Prav tako kot Čangalović se bo tudi Popović na povratku ustavil v Budimpešti.

Površna korupcija vesti

NA ROB PREMIERI NUŠIČEVE KOMEDIJE »DR« V MESTNEM GLEDALIŠČU

Nušič je redek gost naših poklicnih gledališč. Razlogov za to je menda več. Problematika, ki jo tretira njegova komediografija, je kajpa že močno odmaknjena današnjemu času, zlasti ker je domala vsakdar obarvana s tipičnimi lokalizmi in patriarhalizmi svojega okolja in časa, oblikovana s tako močnimi žargonskimi in miljejskimi izraznimi sredstvi, ki jih naš odrski stvaritelj le težko adekvatno podoživlja. Vzlic temu pa imajo Nušičeva dela, zlasti ona, ki so nastala pred prvo svetovno vojno, ne le komediografske vrednote, marveč tudi družbeno-kritično ost. Drugega je v večini kasnejših komedij — mednje sodi tudi »Dr« — v katerih je posmehljivo Ben Akiba ustvarjal večidel burleskne igrace, ki se bohotijo z vrtočnimi situacijskimi zapleti, s kopičenjem cenenih ali površnih komedijskih domislic in zato zgubljajo satirično iskritvost.

Veseloigra »Dr« se od te sheme razlikuje v toliko, ker je Nušič v njej menda dosegel kulminacijo komedijskega zapleta. Medtem ko se gledalec poti, da bi uganil razrešitev vodviljsko zamotane komedijske štrane, se Nušičev namen, da bi upodobil fatalno ko-

morda nekoliko premalo dinamično. Režiser je s spretno roko realiziral Nušičeve domislice, čeprav nič več kot realiziral. Posrebno jadrne, nove invencije ni pridral. Razmeroma dobro pa je scenografom Vladom Rjancem ilustriral tipike beograjskega »čaršijskega« okolja in efektno skiciral poteze Nušičevih tipov. Če ga je tu in tam zaneslo, da je posameznim interpretom dopuščal burkasto pretiravanje, navsezadnje ni največje hudo. V celoti koda predstava, da je delal s prizkuženim občutkom za mero.

Poglaviti mik je dal uprizoritvi Lojze Potokar, ki je kot gost nastopil v vlogi Zivote Cvijovića. Nušič je v figuri gospodarja Zivote nedvomno hotel posebiti vote nedvomno korupcijo. To najbolj brezvestno korupcijo. To hotenje očitno ni pognalo korenin. Zivota je v svojem brezglavem, zmedenem podkupljanju ostal simpatičen, dobrodušno samostojen in naiven možakar. Takšne lastnosti pa Potokarjevemu igralskemu naturelu brez dvoma ustrezajo. Tako je bil njegov Zivota hkrati »grob«, »razburjen«, »shičerčen«, »brezvesten«, »sebičen«, in petičen, samovšečen pa šaljiv, brezbrežen v svoji nalivnosti. Ne ostro izrisan tip, marveč z mehko

Ob priliki stoletnice smrti izumitelja Jožefa Reslje je bila v četrtek na njegovem grobu na Navju svečana komemoracija. Isti dan so zastopniki fakultete za elektrotehniko in strojništvo položili tudi venec na Resljev spomenik ob Aškerčevi cesti. Na sliki: prof. dr. Anton Kuhelj govori na svečani komemoraciji na Navju.

rupcijo človeške vesti, razprši, zvozeni, ostane zgolj na površju. Njegov kritični preprič je preslaboten, da bi oplazil sodobnike. Le zabava jih in nasmeji. In dan-današnji: rahlo dolgočasni. Ne zato, ker bi morda problem vesti in poštenosti, problem moralne urejenosti ne bil več aktualen. Zato, ker Nušičeva površnost ne zadošča, njegova puščica je zgolj humorno okrašena in — topa.

Menda je Mestno gledališče v Ljubljani to komedijo programiralo vedel zato, ker je pri nas manj znana. Spričo burleskne narave dela je tako pač ustreglo le vodenemu, podvopretnemu okusu. Nič nimam zoper starega, do brega in zabavljivega Ben Akiba. A raje bi gledal kako njegovo pomembnejše, čeprav bolj znano delo.

Delo je režiral Ferdo Delak. Pod njegovo taktirko je bilo scenško dogajanje pisano, živahno,

površnostjo izklesan značaj. Če bi se pokojni Ben Akiba sprijaznil s slovensko »redakcijo« to komedije — tedaj bi brez dvoma bil najbolj vesel Potokarjevoga Zivote.

Okoli Zivote so vsi ostali akterji nanizani kot jage krog grozda. To so drobna koleca, brez katerih bi se ta komedijski mehkanizem zaustavil. Tu je strček Blagoje, ki ga je sicer močno ka-riktiral in ponekod do diletantske cenenosti izdelal Franjo Kumer. Kaže, da je publiko to bilo kar včas (?!). Tu je podkupljeni študent Velimir; Franček Drojnik je oblikoval s posrečeno sraga mežljivostjo; tu je nadalje dolga vrsta komičnih in tudi papirnatih tipov in figur. Vse se giblje po nevarnem robu med komiko in nevaren robu med komiko in družaj manj intenzivno izbirali družgo varianto. Tudi to je bilo publiko ki všeč.

TROJE ODGOVOROV

Med odmorom smo zaprosili tri vidnejše prevajalce iz sosednjih republik, da nam odgovore na nekaj vprašanj v zvezi z našo prevajalsko dejavnostjo in s položajem ter vlogo prevajalca kot kulturnega delavca v naši družbi.

Luka Semenović

je na vprašanja: »Kaj menite o položaju poklicnega prevajalca pri nas? — Kakšni so po vašem mnenju odnosi med prevajalci in založbami, in: Ali imajo prevajalci kaj vpliva na založniške programe?« odgovoril:

Ni še dolgo tega, ko smo na poklicnega prevajalca književnih in znanstvenih del gledali kot na brezdelneža, njegova ožja okolica pa je videla v njegovem delu predvsem vprašanje kruhoborstva ali lahkega zaslužka. Poklicni prevajalec kot kulturni delavec je pojav novejšega datuma in ozko povezan z ustanovitvijo Zveze prevajalcev Jugoslavije. Socialistični zakonodajalec je pravilno rešil to vprašanje in izenačil prevajalca z ustvarjalci izvirne književnosti. Priznal je njegovo delo za družbeno koristno in mu nudil vse ugodnosti, ki so jih deležni tudi drugi delavci v naši deželi,

da bi lahko nemoteno delal. Danes imajo prevajalci socialno in pokojninsko zavarovanje, zdravljenje, otroški dodatek itd. To je v veliki meri zasluga naše Zveze, ki se že od svoje ustanovitve neumorno trudi dokazati, da je resno in odgovorno prevajalsko delo pomembna družbena in kulturna funkcija.

Toda v teh novih pogojih dela se prevajalci srečujejo z mnogimi težočami, ki koreninijo v starem pojmovanju vloge prevajalstva, in se le počasi dokopavajo do tistega mesta v našem kulturnem življenju, ki jim po pravici pripada in ki ga že dolgo uživajo drugi kulturni delavci. Tu je tudi problem sodelovanja prevajalcev pri pripravi založniških programov. Prevajalcem kot kulturnim delavcem vsekakor ni vseeno, kakšne prevode dobimo, in bi bila zato pomoč prevajalcev, ki tujo literaturo dobro poznajo, prav gotovo dobrodošla našim založbam. To bi bilo v korist tako naši založniški dejavnosti, kakor tudi kulturi sami. To pomoč v poslednjem času tudi sramežljivo iščejo, toda odkrito upoštevanje prevajalčevega mnenja na tem področju bi vsekakor bilo plodno. Toda čas gre svojo pot in sodelovanje prevajalcev pri izdelovanju književnih programov bo prav gotovo prišlo do svojega polnega izraza.

Zlatko Gorjan

je na vprašanje: »Kakšen je delež jugoslovanskih prevajalcev v prizadevanjih za kulturno zblížanje med našimi narodi?« odgovoril:

Kulturno zblíževanje med našimi narodi lahko najuspešneje dosežemo z mesebojnim spoznavanjem kulturnih vrednot posameznih narodov. To veliko misijo opravljajo jugoslovanski pre-

vajalci že nekaj let, odkar obstoje republiška društva prevajalcev v posameznih republikah, oziroma Zveza prevajalcev Jugoslavije. Lahko rečemo, da smo na tem področju prav z medsebojnim prevajanjem del naših avtorjev že marsikaj napravili, vendar pa še nismo storili dovolj. Tudi založbe bi morale v večji meri podpreti naša prizadevanja in vključiti v svoje književne programe več domačih del, Srbi in Hrvati — slovenskem, makedonskem dela, in obratno. Pomembno je prevajanje tujih avtorjev, spoznavanje sve-

tove literature, toda še pomembnejše je medsebojno zblíževanje naših narodov na osnovi domače literature. Menim, da bi morale naše založbe redno tiskati dela domačih avtorjev, antologije proze in lirike v vseh treh jezikih, v slovenskem, makedonskem in srbohrvatskem.

Božidar Marković

pa je na vprašanje o stanovskih problemih jugoslovanskega prevajalca povedal naslednje:

Danes in jutri po Prirodoslovnem muzeju

O tem, kako je bilo v teh sicer še vedno istih tesnih prostorih včeraj, ne kaže zgubljati besed. Bilo je pač, kot je še vedno v večini muzejev s tega, šolsko razstavljenimi predmeti in etiketami, v katere še ni vdrl življenje s svojo zapeljivo, osvajačo prilavalnostjo. Od tedaj, ko je pred letom dni dobil Prirodoslovni muzej v Ljubljani svojo novo podobo, tudi tisti tesni prostori v hiši muzejev na Trgu herojev niso več isti, ne tako tesni in neprivlačni. Postali so košček čudežnega sveta, kakor si ga žele mladi radovedneži, zatočišče, kjer se po mili toli nasitijo zvedave oči, utešijo radovednost ali morda pogovore s svojimi že dobrimi prijatelji in znanci.

Ta teden dan za dnem prihajajo v gručah (samoiniciativno), v večjih skupinah (po šolski dolžnosti) in posamič na obisk k metuljem, pajkom, pticem, ribam, medvedom in drugim. Dobro se vidi, kdo je že hodil tod in kdo je prvič pred to edinstveno postavljeno zbirko. Prvi drve na-

ravnost mimo okostja mamuta k svojim ljubljencem in glasno vadijo tovariše s sabo, čes, pusti tisto, pojdi, pokazem ti nekaj lepšega. Vzkliki »glej« in »vidiš« pa »joje« in »uh« sikaajo po prostoru, in čudno, da se glave živali ne zganajo, da metulj ne zleti s pisanelega cveta ali lastovka iz gnezda pod ostrejšim kmečkem hlevu, da orel ne sprhuta s perutni vrh skalnate pečine. Saj so kakor živi v teh svojih na oko majhnih novih »domovih«, kjer pa je vse, česar so bili vajeni zunan, kar obkroža njihove žive vrstnika. Da, tako nazorno je to, tako prepričevalno in novo. Znanstvena doseganja na slikovit, nazoren način prehajajo na nove in nove mlade obiskovalce. In prav za te — kajpak ima tudi starejši človek — kaj več od tako urejena zbirke — je ta način posredovanja kakor nalašči: paša za oči je, vtis o posamezni živali je popoln, saj dá zaključno celovito podobo predmeta.

Žuželke, pajke, ptice, vretenčarje, Jamski medved pred svojo jamo je zagotovo precej bolj občuduje kot oni nekdanji na sliki, ki nekako ni in ni več sodil k ostalim. A ne samo gornji predstavniki! Še bolj zanimive so izumrle pračivali, dinosavri in drugi, med rastlinjem »svoje« časa. Izdelki mojstra Štefeta in neprekosljivih imitatorov naravnega cvetja Bogunovičeve iz Ljubljane in Novačkove

Ena izmed mnogih slik iz Prirodoslovnega muzeja v Ljubljani, ki zares vzbuja občutek resničnega življenja

z Kranja. Tem sledi zbirka slovenske planinske in nižinske flore, vse od planik do cvetov iz naših logov in travnikov, edinstvena botanična zbirka, tako naravna, da bolj skoraj ne bi mogla biti. Pa to čudovito »ponarejanje« cvetja poznamo že od prej. Danes te zbirke skoraj ne vijejo, preveč vabljivi so glasovi, ki prihajajo iz sosedne sobe. Kajti:

Tu se začne pripoved o ozvočenem muzeju. Ptici so zapeli, žuželke »spregovorile«. To so glasovi murna, črička, škričata, petje in ščebetanje ščinkavca in drugih, vseh po vrsti. Greš mimo njih in od vsakega jemlješ na le o zvalno podobo s sabo, marveč pesem, di njegov glas, njegovo pesem, di njegov glas, zares moraš za tako, da si ga zares moraš prizemerjati zapomniti. Predstava, pripravljena in odigrana brezhibno naravno, navdušuje, igra o živalih, rastlinah, vetru, soncu in življenju, podana z živalni, rastlinski mi in domiselnostjo tehnik je mi in sosedni dvorani. Ptičjih vrte v sosedni imenitni, kakor mob, tudi takih imenitnih, kakor so Disneyevi, smo namreč že vajeni, živalske govornice v muzejski pa je niso tako vsakdanje, se mi zdi.

Za zdaj je res še navsadanje poslušati živali v muzejih, današnji obiskovalci okrog mene teh glasov ne stišijo in tudi v sosedni dvorani ne hodijo še gledat prirodoslovnih filmov, zato pa bo bržčas jutrišnji Prirodoslovni muzej prejel tudi to. Mladini, ki se najprej obiskuje te obenem kulturnoprosvetne in znanstvene ustanove, bo ne reformirani mušola, marveč tudi reformirani mušola, postal priljubljenejši in zvedejši prijatelj, kot je bilo to doslej. To pa je v načrtih tudi Prirodoslovnega muzeja.

LIST ZA LISTOM — NAŠ PRIJATELJ

Karel Čapek

NEPOBITEN DOKAZ

Koprska založba »Lipa« se je odločila izdati humoreske češkega pisatelja Karla Čapka, enega izmed najbolj znanih svetovnih humoristov. V odlomku vam objavljamo njegovo humoresko »Nepobiten dokaz«

Ta teden smo vam pripravili majhen izbor iz tekočega knjižnega trga. Prav gotovo ste v knjigarniških izložbah opazili nove knjige, med njimi tudi novi roman slovenskega pisatelja Ignaca Koprivca in izbor humoresk Karla Čapka, medtem ko bo tretji roman, ki vam ga tu predstavljamo z odlomkom, Anatolija Vinogradova »Paganini«, šele v prihodnjih dneh prišel v roke bralcem.

Anatolij Vinogradov

Dvoboj na goslih

Kmalu je Paganini trčil ob nov pojav odkrite zlohotnosti. Ko je spet pripotoval v Milan in so ga izbrali za predsednika »Društva Orfejeve«, je tudi francoski goslač Lafont izrazil željo, da bi stopil v društvo. Seznanila sta se. Francoski goslač je bil ves nor na Kreutzerja in je že v prvem razgovoru izrazil svoje navdušenje nad tem glasbenikom.

»Katerega Kreutzerja imate radi?« je vprašal Paganini. »Saj sta dva.«

»Čisto res je, rodna brata sta, Rudolph in Auguste, oba sta se rodila v Versaillesu in oba zdaj živita v Parizu. Moj učitelj je bil violonist Auguste Kreutzer, a najljubši skladatelj mi je — Rudolph Kreutzer, prav tisti, kateremu je Beethoven posvetil svojo sonato za gosli.«

Paganini je prikimal.

»Kmalu se je v milanskih časnikih pojavila anonimna beležka o tem, kako francoski goslač prekaša slavnega predsednika »Društva Orfejeve«. ... Nedvomno bodo že prvi toni iz gosli gospoda Lafonta preganili kakor nočnega netopirja tega čarovnika z goslimi, ki je okužil vsa naša mesta s čarj norosti.« je bilo pisano v časniku.

»Ampak, kaj pravite vi k temu?« je vprašal Lafont Paganinije, ko sta se srečala. »Jaz sem pripravljen sprejeti to izjavljanje. Toda povejte, kdo od vaših prijateljev je napisal to?«

Paganini se je namrščil, obraz mu je postal žalosten. Ustavil je Lafonta:

»Vi postavljate stvar tako, da bom jaz začel sumničiti vaše prijatelje... Torej, kaj bova igrala, če bova nastopila skupaj na koncertu?«

»Dajva igrati sonato, ki jo je sam Kreutzer igral skupaj z znamenitim Rodejem.«

Takoj sta se začela pripravljati in se domenila, da bosta nastopila čez en teden.

Paganini se je obnašal zelo lahkomišljeno. Vozil se je iz mesta v vas poslušati »odmev Simonette«, opazoval tam črnolasega, lahno šepajočega človeka z nenavadno lepim obrazom in velikimi črnimi očmi, ki se je z veliko vztrajnostjo predajal čudni zabavi; sluga mu je na srebrnem podnosu prinašal pištolo, on pa je streljal v zrak. V tisočerm odmevu so se ponavljali ti strelci.

»Angleški lord se zabava,« je povedal nekoč neki neznanec Paganiniju in pokazal v tisto stran, kamor je gledal. »To je lord Byron.«

Drugače pa je preživljal čas gospod Lafont. Kam je izginila francoska lahkotnost v značaju, po kateri se je navadno odlikoval ta izredni goslač in človek velike sreče? Povpraševal je služničad, v gostilno je pošiljal avstrijskega natakarja, da bi poizvedel, koliko ur na dan igra signor Paganini. Prav nič, Paganini sploh ne igra. Zagotovo je mogoče reči, da so milanski zdravnikovi ugotovili pri njem neko prav čudno obliko živčne mrzlice. Vsak nastop mu povzroča fizično bolečino, doma ga nikoli ni in nikoli ne vzame gosli v roke, Lafont začenja čutili plahost.

In tako je slednjič napočil dan koncerta.

Zbrali so se dopisniki največjih evropskih časnikov, impresariji dunajskih gledališč, glasbeni komisinarji, ki so se redili ob talentih drugih, in kopica radovednih zajedalcev, katerim so enako ljubi tako spodsrljaji kakor uspehi genija, z edino željo, da bi se redili ob drobtinice z njihove mize, da bi skrupulasti tistih šestdeset vrstic kronike ter da bi si lahko nesramno razvezali kravato in s predrznim videzom povedali kaj o tem, kako genij ni bil na visku, in da bi se vsaj v domišljiji, le za kratek čas čutili visoko nad Paganinijem.

S težkim občutkom je stopil Paganini v sobo za igralce. Veseli, čudaški goslač dolgih las, oblečen v siv kratek čevlji, v rdečih hlačah in, naj je to še tako čudno, z redom Časte legije na prsni, je stopil s pozdravnimi besedami proti svojemu nasprotniku.

Najprvo je igral Paganini. Pozabil je, da tekmuje, in je kakor zmeraj igral z največjo napetostjo sil, a s tisto zunanjo lahkotnostjo, ki je poslušalce presenečala in jih očarala. Igral je elegično in preprosto Corellijevo skladbo za gosli. To, da se za tekmovalne izbral tako preprosto stvar, je spravilo poslušalce v dvome, ki so mejili že na ravnodušnost. Nato je nastopil Lafont. Paganini ga je navdušeno poslušal. Z globlino in eleganco svojega izvajanja si čedalje bolj in bolj prijateljsko simpatije poslušalcev. Dvorana se oglašala s ploskajočimi občinstvo, sovravno razpoloženo nasproti Paganiniju. Vsa dvorana je napela ušesa, cele vrste občinstva so vstale. Naslednja Paganinijeva skladba povzročila živahno reakcijo njegovih italijanskih oboževalcev; pridružilo se jim tudi Dunajčani. Ostro in rezko Paganinijevo muziko spremlja vihar ploskanja ene stranke in izbruh ogorčenja druge. Dvorana se spreminja v bojišče. Slišijo se glasovi: »Paganini se vada.«

V drugem delu začne temperamentni Francoz dušiti italijanskega goslača z nenavadno virtuosnostjo. Pri tretji skladbi Francoz malone zmaga, toda na vrsto pride četrta, peta in nazadnje še šesta skladba — Kreutzerjev sonata. Kaj je z Lafontom? Igra mlahavo, občinstvo skoraj ne čuti njegovega igranja in na galeriji se razlega vsesplošen smeh. Tedaj pa stopi na oder Paganini in zaigra isto sonato.

Nastopi tako mučna tišina, da vsakdo sliši utrip svojega srca. Srce moti pri poslušanju, roke se stiskajo k prsim, dih manevr gimnasta, boksarja, gladiatorja, ki je pred nastopom odločilnega momenta prepustil nasprotniku vse položaje, in izraziteje se je zdaj pokazala njegova popolna premoč. Paganini je stal brez besede, široko razprostrl roke ter držal sodbi vseh poslušalcev.

Stara rimska navada, obrniti paleo navzdol in kričati »DOLLE«, je v tem tekmovalju zdaj dobila novo obliko upodnada pridružil še italijanski patriotizem. Italijani so pozabili na vljudnost in začeli kričati: »Naj živi Italija! Naj živi Paganini! Naj žive prve gosli sveta! Eviva Maestro insuperabile!«

Prizor se naglo spremeni. Oba, Francoz in Italijan sta se z velikimi koraki usmerila drug proti drugemu z razširjenimi rokama in Francoz ponudi roko Paganiniju. Nasprotnika se razjame in pod roko stopata v osredje odra. Zdaj je težko razumeti, komu so namenjene ovacije. Ko sta desetkrat prišla pred občinstvo, zavesa pade.

Impresarij teka okrog Paganinija, ki se odpravlja z odra v ozadje sobe za igralce, in se trudi, da bi mu nekaj šepnil na uho. Paganini ga sprva niti ne opazi, nato pa prezirljivo sikne: »Nek in izgine.«

Francoz dobi dvojni honorar, ki mu je omogočil celoletno potovanje po Evropi.

»Veš, Tone,« je pripovedoval preiskovalni sodnik Mates svojemu najbližjemu prijatelju, »to je stvar izkušnja, jaz ne verjamem nikakim izgovorom, nikakršnemu alibiju in nikakršnemu pripovedovanju; ne verjamem ne obdolženicu in ne pričam. Človek laže, tudi če noče...«

Veš, čista resnica se v tej solzni dolini kaže le nehoti: le tkrat, kadar se človeški tvor nekako zareče ali uračuna.

Cuj, Tone, pred teboj nimam tajnosti; saj sva tovariša iz deških let — saj veš, kako so te namilali, ko sem razbil okno. Nikomur ne bi povedal, pa me je nečesa tako sram, da moram; vse zaman, človek se mora spovedati. Povem ti, kako se mi je obnesla moja metoda prav zdaj v mojem življenju, skratka v mojem zakonu. Nič ne de, če mi potem porečeš, da sem bil bedak in surovina; saj je res.

Moj dragi, jaz... no, jaz sem sumničil svojo ženo Martico; skratka, bil sem že nora ljubosumen. Vtepel sem si v glavo, da ima nekaj s tistim... s tistim mladim... imenovan ga bom Artur; mislim, da ga niti ne poznáš. Saj veš, da nisem divjak; in če bi zatrdno vedel, da ga ljubim, bi ji rekel, Martica, razidiva se. Ali čuj, groza: še malo si nisem bil na trdnem; nimaš pojma,

Tone, kake muke so to. Vražje leto, moj dragi! Saj veš, kake oslarije počenja ljubosumen prog: zasleduje, preži, zaslišuje služkinje, uganja scene... In dodaj, da sem slučajno preiskovalni sodnik; dragi moj, moje rodbinsko življenje je bilo to poslednje leto neprestano križno zasliševanje, od jutra do... do spanja.

Obtoženka, hočem reči Martica, se je držala sijajno; kadar je jokala in kadar je užaljeno molčala, pa tudi ko je pripovedovala, kod je po ves dan hodila in kaj je delala; zaman sem stregel, da se morebiti zareče ali izda. Seve, lagala mi je pogosto, reči hočem, navadno je lagala, a to je ženska navada: žena ti niti pošteno ne pove, da je bila dve uri pri modistki — izmislil si, da je bila pri zobarju ali na pokopališču na materinem grobu. Kolikor bolj sem jo mučil — Tone, ljubosumnež je hušji od steklega psa — čim bolj sem jo gnjavil, tem manj sem si bil na jasnem. Vsako njeno besedo, vsak njen izgovor sem po desetkrat obrnil in tuhtal; a našel nisem, veš, razen navadnih namernih na pol resnico, na pol laži, ki sestavljajo povprečne človeške zveze in posebno zakon, ničesar. Vem, kako je ob tem bilo meni; a če pomislim, kaj je skušala reva Martica, bi se, moj dragi, najrajši sklofutal.

No, letos se je Martica odpeljala v Františkove Lazne — saj veš, ženske zadeve in tako dalje, skratka slabo se je počutila. Razume se, da sem jo dal nadzirati, najel sem nekega odurneža, ki se je tam potikal le po gostilnah... Čudno je, kako se vse življenje korumpira, če v eni sami stvari s teboj ni v redu; ves si nečist, če imaš na enem mestu packo. Martica mi je pisala... nekako nerazumno in zmedeno... ko da ne bi vedela o čem; razume se, stikal sem po teh pismih in iskal med vrsticami... Nekoč sem prejel njeno pismo na adresu: František Mates, preiskovalni sodnik in tako dalje; in ko sem ga odprl in vzel iz kuverte pisanje, sem videl naslov: Ljubi Artur!

Roke so mi omahnile, moj dragi. Torej končno le vem. Včasih se zgodi, da pišeš več pism, da jih spraviš v napačno kuverto. Neumno naključje, Martica, kajne? Kar smilila se mi je, veš, da se je tako ujela.

Ne misli si, Tone, da mi najprej ni šinilo v glavo, da bi pismo za... za tega Arturja, da bi ga sploh ne prebral in ga vrnil

Martici. V vsakem primeru bi bil to storil, a ljubosumnost je umazana strast, je svinjarija; in zato, moj dragi, sem ga prebral in ti ga pokazem, ker ga nosim s seboj. No, poglej, kaj piše:

— Ljubi Artur,

ne jezite se, da Vam še nisem odgovorila; toda skrbelo me je, ker mi Franci — to sem namreč jaz, razumeš? — tako dolgo ni pisal; vem, da ima dosti dela, a če si tako dolgo brez vesti o svojem možu, hodiš kakor telo brez duše; no, tega Vi, Arturček, ne razumete. Prihodnji mesec se Franci pripelje sem, pa tudi Vi bi lahko prišli. Piše mi, da raziskuje zelo zanimiv primer, a ne piše kaj; mislim, da gre za umor Hugona Müllerja; ta umor me strašno zanima. Tako hudo mi je, da se Vam je Franci nekoliko oddaljil, a to je zgolj zato, ker ima toliko dela; če bi bilo kakor prej, bi ga ne bilo težko spraviti med ljudi ali pa z avtom na izlet. Vselej ste bili za nas tako dobri in še zdaj nas ne pozabljate, čeprav ni tako, kot bi moralo biti; toda Franci je tako nervozen in čuden. Niti mi niste pisali, kaj dela Vaše dekle, Franci se tudi pritožuje, da je v Pragi strašno vročina; moral bi izprečiti in se pripeljati sem, a gotovo sedi do večera v uradu. Kdaj se odpeljete na morje? Upam, da vzamete svoje dekle s seboj; Vi ne veste, kako hudo je, kadar ženske hrepenimo.

Prisrčno vas, Arturček, pozdravlja Vaša

Marta Matesova.

No, Tone, kaj praviš k temu? Vem, da to pismo ni duhovito; prav slab izdelek, stlino in po zanimivosti; a, dragi moj, kako luč ti meče na Martico in na njeno razmerje do tega siromačka Arturja! Nikoli bi ji tako ne verjel, pa da mi je govorila karkoli; a zdaj sem imel v roki nekaj tako nenavadnega, tako mimo njene volje... Vidiš torej, da se resnica, nedvoumna in zanesljiva resnica pokaže le nehoti. Najrajši bi se bil razjokal od veselja — a prav tako od sramote, da sem bil tako zateleban ljubosumen.

Kaj sem storil potem? No, zvezal sem z vrvice akte o umoru Huga Müllerja, jih zaklenil v predal in bil že naslednji dan v Františkih Laznih. Ko me je Martica zagledala, je zardele in zajekljala ko punčka; bilo ji je, kaj da je storila nekaj strašnega. Jaz nič. — Franci, — je vprašala

čez hip Martica, — si dobil moje pismo?

— Kako pismo? — se začudim. — Saj mi pišeš vražje malo.

Martica me gleda preplašeno in vzdihne, kot bi ji odleglo. — Torej sem ti ga pozabila poslati, — je rekla in brskala po torbici, dokler ni staknila malce zmečkano pismece. Začelnalo se je z besedami: Dragi Franci! Moral sem se v duhu smejeti. Gospod Artur je pač že z obratno pošto vrnil, kar mu ni bilo namenjeno.

To je vse, od takrat je pri nas vsaj mir. Reci mi, mar nisem bil bedak, da sem bil tako prestrašno ljubosumen? To veš, da se skušam zdaj Martici oddolžiti; šele iz tega pisma sem videl, kako, reva, zame skrbi. No, zdaj je minilo; Človek se bolj sramuje za svojo neumnost kakor za svoje grehe.

Tale primer pa je klasičen, kako dokazno moč ima tako golo in nehoteno naključje, kajne?«

Približno isti čas je rekel mladi mož, ki ga tu imenujemo Artur, gospe Martici: »Tak, srček, je kaj pomagalo?«

»Kaj, ljubček?«

»Tisto pismo, ki si mi ga takrat navidez pomotoma poslala.«

»Pomagalo,« je rekla gospa Marta in se zamislila. »Veš, dragi fant, kar nerodno mi je, da mu Franci zdaj tako grozno verjame. Od takrat je predober z menoj... Tisto pismo ti nosi na srecu.« In gospa Marta je vztrepetala. »Pravzaprav je strašno, da... da ga tako goljufam, kaj praviš?«

Artur pa ni mislil tako; trdil je vsaj, da sploh ni strašno.

Marsikdo izmed vas je vsaj že nekoliko spoznal znano delo Anatolija Vinogradova o slavnem violinskem virtuozu Paganiniju, saj je ljubljanski Radio ta roman že objavil v zaporednih presledkih. Prav gotovo boste veseli tudi knjižne izdaje romana.

Na sliki: Ingresova upodobitev virtuoza Paganinija.

Ignac Koprivec

SENCA NAD GRUNTOM

Zjutraj se navsezgodaj se je Kumповca napolnila s komolci na lesu pred Poharičevim hramom. Dvorišča je bilo še prazno. Nad streho so vzplapolavale sive čunje dima. V cerkvi je razgovor nad Brezovjakom. S prami se je nagalila čez sive planke ter zadihala proti oknu, v katerem so divjali na široko razbrizgani sončni žarki.

»Nanika, čuješ?«

Čez bram je bil razlital spokojni mir, le vonj iz žganjarne in dim nad streho sta mu dajala vides življenja.

Kumповca se je vzpela na prsto. Na um ji je prihajala podoba, ki jo je ponosil odnesla v sebi od tod. Vrhu je Poharič odbil najtrdnjejši vogal in začel se je rušiti. Šipka prst se usipa nekam v pred. Podenj za podenjem je odkrček večji, po tretah pa je zemlja že razpokana in polgoma drsi navzdol. Vsa zemlja jim bo šla na ta način k vragu... Svoj grunt je dobila po starših, zato ga ne misli odstopiti. Krepejke je pritisnila na les. Glas ji je postal še bolj vsiljiv.

Na pragu se je prikazala Nanika. Bila je zašušena, vznemirjena, pobita.

»Se je kaj zgodilo?«

Vprašala je bolj z razbolnimi očmi kakor pa

z usi. Roke si je tiščala na trebuh in Kumповca se je delal kot uhljan silva.

»To sem ti hotela povedati... Stegnila je vrat in si zaslonila usta.« Na svojojo bož morala bolj paziti... Zastran austr... Saj razumeš?«

Nanika so se ustnice skrivile.

»Kaj pa je, za sveto božjo voljo?«

»Sinoci nam je vsem vrgele v obraz, da pojde v zadrugo... Vrhovec vajto bodo pobili, če bosta zabela meštati ta gnoj!«

Odzibala se je ob plotu in odšla navštevno proti kovačnici, puščajoč za seboj na svo moč zadržan vosek, ki ga je poskušala Nanika razvozlati z zaprtimi očmi. Zda je se stresla. Sklonjeni hrbet se ji je varavnil. Zastinila je pestice in poletela v žganjarno. Z vse močjo je butnila v vrata, se razširila na pragu ter nabrekla od srda bruhanila: »Zdaj pa sem zvedela!... Zdaj pa je vse razkrit in potrjeno!«

Tunek se je levil za oči. Zaklinal je bil pri topli peči, v kateri je ogenj kradoma prsketal in preobračal silve v kotlu, kakor da bi klipkalo oddaljeno mlinsko kolo. Z zgubljenim pogledom je strel v ženo in potresaval a glavo.

Dihala je vanj vroče sovravno in ga tiščala na stolec s poblazenim pogledom. Veselja je z rokami po zaklenjenem zraku in hripkala:

»Lahničev si... slepar!... Nisi vreden, da te zemlja nosi!«

vrba nalil. Razlival je žganje, ko si ga je nesel k ustom. Razgaljeni zobje so mu škrtali po debelim steklu kozarca. Malna iskrica v zavesti mu je bledo zaplavalata. Nato pa se je vzdignil. Vzdih mu je spučil ustnice. Tipal je prsti po steni se je plazil iz žganjarne. Oči so se mu presenečeno dvignile v nasmejanu nebo. Sankovito je potegnil sapo vase in laže zadihal.

Odiel je po podstenjah okrog hiše. Stezka je premaknil noge. Kaprte dlanj so mu klastile po kolovnih. Divje razmetani lasje so se mu nad čelom zgostili v čop.

Nanika je stala pri oknu. Ko ga je zagledala, je odskočila. Zvrnje naprej se je blizal vratom. Položil je tresoč se dlan na kljuko in se oprl s kolonom v vrata; toda niso se vdala. Bila so zaklenjena. Obrvi so se mu zgostile v oteklino, kepa nad nosom se mp je potrojila. Spodnja ustnica se mu je izpahnila naprej in povsila. Poklical je z zašušnim glasom.

V hiši se ni ničesar oglašilo.

Potokel je s pestjo po vratih. Ko se je oprl v okno, je opazil, kako se je ženin obraz odmakal. Zdirjal je po podstenjah. Čez stopnice h kuhinjskim vratom ga je kar zaneslo. Z obema rokama je popadel kljuko. Oprl se je v zaklenjena vrata ter mahnil po njih s pestmi in s glavo. Zdelo se mu je, kakor da je zalil tihote stopnje in smeh. Potel je v klet in porablil sekira. Soseč skozi stisnjene robe se je poganzjal po podstenjah, objemaje toporišče z obema rokama.

Ko ga je Nanika zagledala, je razširila okno ter zaklicala:

»Samo poskusi vlomiti!... Samo poskusi!...«

Zastrmel se je skozi okno in pogled v njegov obraz je zamedel.

»Odpri, Krista bogal!« je zarjul skozi okno, da so šipe začrnekale.

Planila je v priklet in odrinila sapa. Vraznala, z rokami, stisnjenimi v pest je obstala sredi prikleta, nasršena, sovravno, vendar pa nekako omajana.

Tunek se je poganzjal skozi vrata. Sekira, ki jo je trdno držal v rokah, je brstila po kljuki, nato pa se je tako približala njenim stisnjenim pestem, da je zabudila na koli hlad železa. Razklenila jih je čez spustila držeče dlanj v naročje.

»Kaj je, uof!«

Tunek je ni gledal. Zabela se je umikati. Ko je butnila s petami v prag, je zajekala:

»Kaj pa delaš, za boga svetega!«

Približal se ji je z obrazom in poskušala se je zavrovati s komolci.

»Sem ti kaj napravil?... Zakaj zaklepaš pred menoj?«

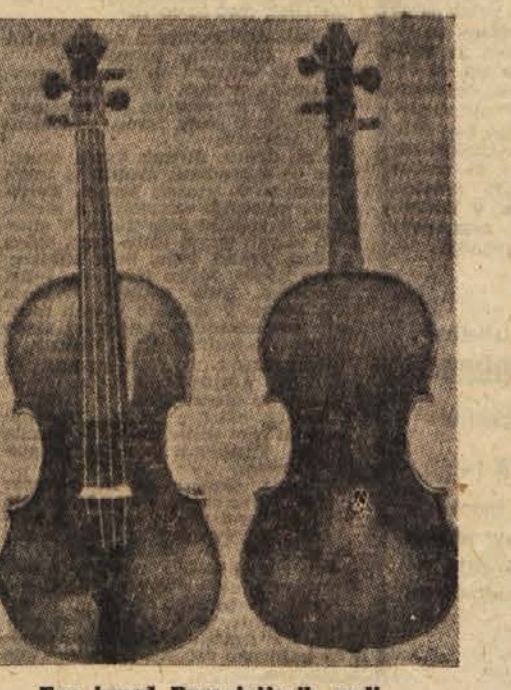
Postrežilo se ji je, da je preskočila prag. Nekam laže je zadihala. Odvrzel je sekira v kot, a naprej sklonjenim telesom je pritisnil v izbo. Z nogo je zatresil vrata ter se ji blizal. Zdal, ko je bil brez sekire, se ga ni več bala. Ustnice so se ji spet bojevitno napela. Glava se ji je dvignila. Udarila je z nogo po podu in lica so mu orosile njene razpršene silne.

»Zlo ubij me!... Tu ne tmaš!... Ampak v zadrugo ne pojdem!«

Tunek se je zgubljenoma majal sredi sobe. Umrlil se je bil, samo prsi so mu še divjale. Z jasnino, premišljenim glasom ji je vrgele v obraz, ki ga je jela obrabati od njega:

»Zdaj pa se vpišem v zadrugo, da me boš imela za kaj šteti!«

Pritegnil si je komolce k telesu in se odzibal skozi vrata.

Ene izmed Paganinijevih gosli

»Paganini se je obnašal zelo lahkomišljeno. Vozil se je iz mesta v vas poslušati »odmev Simonette«, opazoval tam črnolasega, lahno šepajočega človeka z nenavadno lepim obrazom in velikimi črnimi očmi, ki se je z veliko vztrajnostjo predajal čudni zabavi; sluga mu je na srebrnem podnosu prinašal pištolo, on pa je streljal v zrak. V tisočerm odmevu so se ponavljali ti strelci.

»Angleški lord se zabava,« je povedal nekoč neki neznanec Paganiniju in pokazal v tisto stran, kamor je gledal. »To je lord Byron.«

Drugače pa je preživljal čas gospod Lafont. Kam je izginila francoska lahkotnost v značaju, po kateri se je navadno odlikoval ta izredni goslač in človek velike sreče? Povpraševal je služničad, v gostilno je pošiljal avstrijskega natakarja, da bi poizvedel, koliko ur na dan igra signor Paganini. Prav nič, Paganini sploh ne igra. Zagotovo je mogoče reči, da so milanski zdravnikovi ugotovili pri njem neko prav čudno obliko živčne mrzlice. Vsak nastop mu povzroča fizično bolečino, doma ga nikoli ni in nikoli ne vzame gosli v roke, Lafont začenja čutili plahost.

In tako je slednjič napočil dan koncerta.

Zbrali so se dopisniki največjih evropskih časnikov, impresariji dunajskih gledališč, glasbeni komisinarji, ki so se redili ob talentih drugih, in kopica radovednih zajedalcev, katerim so enako ljubi tako spodsrljaji kakor uspehi genija, z edino željo, da bi se redili ob drobtinice z njihove mize, da bi skrupulasti tistih šestdeset vrstic kronike ter da bi si lahko nesramno razvezali kravato in s predrznim videzom povedali kaj o tem, kako genij ni bil na visku, in da bi se vsaj v domišljiji, le za kratek čas čutili visoko nad Paganinijem.

S težkim občutkom je stopil Paganini v sobo za igralce. Veseli, čudaški goslač dolgih las, oblečen v siv kratek čevlji, v rdečih hlačah in, naj je to še tako čudno, z redom Časte legije na prsni, je stopil s pozdravnimi besedami proti svojemu nasprotniku.

Najprvo je igral Paganini. Pozabil je, da tekmuje, in je kakor zmeraj igral z največjo napetostjo sil, a s tisto zunanjo lahkotnostjo, ki je poslušalce presenečala in jih očarala. Igral je elegično in preprosto Corellijevo skladbo za gosli. To, da se za tekmovalne izbral tako preprosto stvar, je spravilo poslušalce v dvome, ki so mejili že na ravnodušnost. Nato je nastopil Lafont. Paganini ga je navdušeno poslušal. Z globlino in eleganco svojega izvajanja si čedalje bolj in bolj prijateljsko simpatije poslušalcev. Dvorana se oglašala s ploskajočimi občinstvo, sovravno razpoloženo nasproti Paganiniju. Vsa dvorana je napela ušesa, cele vrste občinstva so vstale. Naslednja Paganinijeva skladba povzročila živahno reakcijo njegovih italijanskih oboževalcev; pridružilo se jim tudi Dunajčani. Ostro in rezko Paganinijevo muziko spremlja vihar ploskanja ene stranke in izbruh ogorčenja druge. Dvorana se spreminja v bojišče. Slišijo se glasovi: »Paganini se vada.«

V drugem delu začne temperamentni Francoz dušiti italijanskega goslača z nenavadno virtuosnostjo. Pri tretji skladbi Francoz malone zmaga, toda na vrsto pride četrta, peta in nazadnje še šesta skladba — Kreutzerjev sonata. Kaj je z Lafontom? Igra mlahavo, občinstvo skoraj ne čuti njegovega igranja in na galeriji se razlega vsesplošen smeh. Tedaj pa stopi na oder Paganini in zaigra isto sonato.

Nastopi tako mučna tišina, da vsakdo sliši utrip svojega srca. Srce moti pri poslušanju, roke se stiskajo k prsim, dih manevr gimnasta, boksarja, gladiatorja, ki je pred nastopom odločilnega momenta prepustil nasprotniku vse položaje, in izraziteje se je zdaj pokazala njegova popolna premoč. Paganini je stal brez besede, široko razprostrl roke ter držal sodbi vseh poslušalcev.

Stara rimska navada, obrniti paleo navzdol in kričati »DOLLE«, je v tem tekmovalju zdaj dobila novo obliko upodnada pridružil še italijanski patriotizem. Italijani so pozabili na vljudnost in začeli kričati: »Naj živi Italija! Naj živi Paganini! Naj žive prve gosli sveta! Eviva Maestro insuperabile!«

Prizor se naglo spremeni. Oba, Francoz in Italijan sta se z velikimi koraki usmerila drug proti drugemu z razširjenimi rokama in Francoz ponudi roko Paganiniju. Nasprotnika se razjame in pod roko stopata v osredje odra. Zdaj je težko razumeti, komu so namenjene ovacije. Ko sta desetkrat prišla pred občinstvo, zavesa pade.

Impresarij teka okrog Paganinija, ki se odpravlja z odra v ozadje sobe za igralce, in se trudi, da bi mu nekaj šepnil na uho. Paganini ga sprva niti ne opazi, nato pa prezirljivo sikne: »Nek in izgine.«

Francoz dobi dvojni honorar, ki mu je omogočil celoletno potovanje po Evropi.

TELESNA KULTURA

V mreži paragrafov

KOŠARKARSKI KOMENTAR

Nestrpno pričakovanje odločitve tekmovalne komisije KZJ - Drevi zadnja letošnja derbyja »velikih«: »Ljubljana«: Olimpija (19.30 v Šiški) in Proleter: BSK v Zrenjaninu

Rešitve smo pričakovali že v petnajstem, šestnajstem in sedemnajstem kolu zvezne košarkarske lige, tona konca noče in noče biti. Zadnja stran letošnje prvenstvene zgodbe se ni obrnjena. Čeprav bi morali poznati glavne junake že pred dobrimi štirinajstimi dnevi, se je stvar, zahvaljujoč težavnemu delu tekmovalne komisije, tako zapletla, da smo se v dvomih.

Prav zaradi tega pa imajo lahko v vseh dotedajšnjih trinaestih izdajah letošnje prvenstvo za bestseller. Najboljši dokaz za to je, da bomo lahko obkrožili ime prvaka šele čez nekaj dni in da kljub še tako nepričakovanim dogodkom razlika v točkah med Olimpijo, Proleterjem, »Ljubljano« in BSK ne more znašati več kot pete tri točke. Kaj takega se v dosedajšnji sezoni ni zgodilo, to kaže na košarkarski zgodovini še ni zgodilo. Štiri odlična izenačenja moštva so se borila za vsako ped na prvenstveni lestvici samo v letošnjem prvenstvu. V tem je tudi vzrok, da bo tisti, ki ga bo osvojil - in to bo navzlic vsemu verjetno Olimpija - res pravi prvak med prvaki.

Zrenjaninskemu Proleterju so beograjski porotniki obljubili nekaj več časa za premislek. Prosti temu nimamo nič. Trdimo celo, da se jim je v Zagrebu zgodila krivica. Toda kdo lahko zanika da ni bilo prav tako na mnogih drugih tekмах? Nemara celo v Ljubljani? Na vsa ta vprašanja lahko odgovorimo le na en način: zavzeti je treba enak kriterij in načelno reševati spore. Upravičeno je tudi tukaj možnost našega mnenja in da se bo vse skupaj končalo... tako kot prej v košu.

Derby »Ljubljana«: Olimpija preložen Prvenstvena tekma Zvezne košarkarske lige med »Ljubljano« in Olimpijo, ki bi morala biti drevi ob 19.30 na igrišču »Ljubljane« v Šiški, je preložena zaradi obolenosti igralcev na sredo, 16. t. m.

tor v prvenstvenem tekmovalju - gladko pospravila v koš. Skorajda se nismo zmogli. Zadnja pravica »Ljubljane« in Olimpije, zahteva po ponovnem odigranju slabih sedem tekem, jima je bila prikrajšana. Le

BO TUDI PROLETERJEVA PRITOŽBA ROMALA V KOŠ?

Naj pojasnimo, zakaj navkljub vodstvu dveh točk in sijajni razliki v koših Olimpija ne moremo tega naslova podeliti že danes. Iz prakse vemo - spominimo se samo na tekmo Crvena zvezda - BSK in »Ljubljana«: Partizan - da rezultat, dožden na športnem igrišču med koši, ni nujno neuničljiv in trajen. Dobro obrazloženi in dokumentirani protesti lahko kaj hitro lepo igra in prepričljivo zmago spremeni v negotovost ponovnega srečanja. Vse to ima vrsto posledic, ki jih pri odmerjanju pravega ne moremo upoštevati. Kaj lahko se zgodi, da moštva, ki je prvič zmagalo in bilo v for-

MALI »TROFEO D'ITALIA«

Bolje kot v Zagrebu?

Po tretjem kolu vodijo na lestvici med šestimi reprezentancami jugoslovanski mladinci s 5 točkami

Bukarešta, 11. okt. (Tanjug). - V sredo zvečer se je začel vaterpolski turnir mladinskih reprezentanc Jugoslavije, Romunije, Madžarske, Nizozemske, Vzhodne Nemčije in Poljske. Do sedaj so odigrali tri kola. Jugoslovanska reprezentanca (Matosić, Asić, Stanišić, Barle, Krevković, Zagar, Tonković) je trenutno na prvem mestu s petimi točkami. Naši mladinci so v prvem kolu

premagali Poljsko s 6:1 (3:1), v drugem so igrali neodločeno z Romunijo 3:3 (2:1) - Zagar ni izkoristil četverca - v tretjem kolu pa so premagali Vzhodno Nemčijo.

Doslej najbolj groba igra na turnirju je bila med Madžarsko in Vzhodno Nemčijo, ki so jo Nemci odločili v svojo korist s 3:2 (0:1). Povrh tega so se madžarski sodniki in vodja njihove reprezentance žalili poljskega sodnika, ki je vodil tekmo, ter so »govorili vsak način zmagati. Kako grobo so Madžari igrali, je videti tudi po tem, da je petorica nemških igralcev po koncu tekme krvavela.

Jugoslovanski mladinci so doslej igrali zelo dobro, vendar jim je manjkalo vzdržljivosti.

Danes je prost dan, jutri se bo Jugoslavija pomerila z Madžarsko, v zadnjem kolu pa z Nizozemsko.

Rezultati III. kola: Romunija: Nizozemska 6:2 (2:0), Madžarska: Poljska 10:2 (7:1), Jugoslavija: Vzhodna Nemčija 8:3 (4:2).

LESTVICA table with columns for team, goals, and points.

KONČANO JE EVROPSKO PRVENSTVO V STRELJANJU Spet zlato za SZ

Beograd, 11. oktobra. Zadnji dan evropskega strelskega prvenstva za žene in mladince je bilo tekmovalje v disciplini »angleški match«. Tekmovali so s 30 strel in razdalji 50 m in s 30 strel na 100 m. Precej močan veter je strelce oviral, da niso dosegli boljših rezultatov.

MIKAVNI PRIDEVNIKI LJUBLJANSKEGA DERBYJA Drevi bosta v bitvi in sedanjih košarkarskih prestolnicah Zrenjaninu in Ljubljani izredno zanimivi, čeprav ne tako pomembni, srečanja. Doma bomo prisostvovali mestnemu derbyju, ki mu nismo mogli nikdar odrekati vseh vrst privlačnosti. Razburjivo, lepo, borbeno in učinkovito so privedniki, ki jih lahko za tako srečanje že v naprej napovemo. Če da je, da je v obeh taborih razsajala gripa in razredčila doslej dobro pripravljene bojne vrste.

V Zrenjaninu imajo beograjski klub »modrih« kaj malo upanja. Proleterjeve igralce ni doma še nihče premagal. Gotovo je BSK za to najmanjši sponzor. Zato lahko mislno deželni izredni domačinom. Ostala srečanja imajo samo še značaj spoštovanja ligaskega bontona. Kajti kljub zmagi Zeleničarja nad Slobodo ali porazu Lokomotiva proti Crveni zvezdi se vrstni red zadnjih štirih ne more spremeniti.

»ZADAR« IN RADNIČKI IMATA PREDNOST Hkrati pa bodo igrali kvalifikacijske tekme za vstop v prvenstveno tekmovalje leta 1958. Slovenski predstavniki »Maribor«, bo odigral v Zadar. Edina, toda nevarna, tekmeša mu bosta »Zadar« in Borac iz Banja Luke. Košarkarji iz starejših generacij se še dobro spominjo razvpetega igrišča ob jadranski obali. Zato lahko tukaj zanesljivo sprejemno domačine kot nove člane v zvezni ligi.

Na drugem koncu države pa bo brez dvoje Radnički iz Beograda, daleč najmočnejši srbski klub, z lahkoto odpravil ostale.

BORIS KRISTANČIĆ

Brzojavke

- RIM, 11. okt. (ANSA). - Italijanska teniška zveza je za dvoboj s francosko teniško reprezentanco, ki bo od 18. do 20. oktobra v Neaplju, določila naslednje igralce: Merlo, Sirola, Pietrangeli in Jacobini. Petega igralca bodo izbrali med Berganom in Bonetigom. V francoskem moštvu pa bodo zagotovo: Remy, Hallelet in Darmon. Preostala dva bodo določili po končanem prvenstvu Francije v Marsellu.

- LONDON, 11. okt. (Reuter). - Južnoafrikanec Willie Towell, prvak britanskega imperija v lahki kategoriji, je premagal Američana Jimmyja Carterja po točkah v desetih rundah.

- PARIZ, 11. okt. (AFP). - Svetovno kolesarsko prvenstvo za amatere in profesionalce za leto 1958 je organizator, francoska kolesarska zveza, določila za čas med 30. avgustom in 7. septembrom 1958.

- DUNAJ, 11. okt. (AFP). - V povratni tekmi za pokal evropskih nogometnih prvakov je dunajski Rapid premagal italijansko moštvo Milan s 5:2 (2:1). Ker je minulo nedeljo Milan zmagal s 4:1 je tako razlika v golih 6:6 in bosta morali dodatno odigrati tretjo tekmo na neutralnem igrišču, ki se zanj še nista sporazumeli.

- MODENA, 11. okt. (Reuter). - Boksarska reprezentanca Poljske je premagala Italijo s 13:7.

OSEM SLOVENCEV NA POLFINALIH

V Kranju, Križevcih in Sevovnem se bodo 25. oktobra začeli polfinalni turnirji za državno šahovsko prvenstvo. Slovenske šahiste bodo zastopali mednarodni mojster Puc, mojster Lonjer in mojstrski kandidati Črepinšek, Stupica, Guzel, Vavpetič, Cuderman in Vošpernik. Pravico do udeležbe na polfinalnem turnirju je imel tudi velemojster Pirc, vendar je ni uveljavil.

»Prijeteljstvo«

Letošnja sezona je bila za ljubljanske košarkarje doslej najuspešnejša. Ne le da bo Olimpija skoraj zagotovo postala državni prvak, tudi »Ljubljana« se bo uvrstila na visoko mesto. Do predzadnjega kola je bila celo kandidata za najvišji naslov. Razumljivo je, da je nastalo med obema kluboma rivalstvo, ki je bilo do sedaj vedno na zdravih temeljih, pred kratkim pa je prešlo športne meje. Gre namreč za to, da bi morala biti drevi zadnja tekma letošnje sezone in derby prvenstva med Olimpijo in »Ljubljano« na igrišču v Šiški. Uprava »Ljubljane« pa je zavzela zelo »prijeteljsko« stališče in ni dovolila Olimpijinim igralcem, da bi v četrtke zvečer še zadnjičkrat trenirali na igrišču v Šiški. Sele na intervencijo enega izmed igralcev »Ljubljane«, ki ni pozabil, kaj je za športno prijateljstvo, je Olimpija naposled le prišla pod kožo.

Ta postopek upravi »Ljubljane« vsekakor ni v čast. S.

Sahovska zveza Slovenije je predlagala, naj bi na kranjskem turnirju izmed slovenskih šahistov igrali Puc, Cuderman in Črepinšek. Kranjski polfinalne bo v okviru proslav 25-letnice obstoja šahovskega društva.

»Maribor« pred Branikom Nedavno je bil v Mariboru odigran dvokrožni zaključni šahovski dvoboj za letošnje moštveno prvenstvo okraja Maribor med stalnima rivaloma Branikom in ZSK »Maribor«. Na lanski prvenstvu je zmagal Branik. V letošnjem zanimivem in borbenem srečanju je mlado in vigrano moštvo za službeno zmagalo ZSK »Maribor« z izidom 10:5,5. V prvem kolu se Zeleničarji zmagali s 5,5:2,5 v drugem pa 5:3.

Prve deske odločile Pred kratkim je bil na jesenski zaključni dvoboj za letošnje moštveno prvenstvo okraja Kranj med »Jesenjci« in »Kranjem«. Čeprav je veljalo jeseniško moštvo za favorita, je »Kranj« z uporno igro zabeležil z neodločnim izidom 4:4 lep uspeh. Ker so kranjski šahisti dosegli na prvih petih deskah boljši izid, 3,5:1,5, je njihovo moštvo postalo letošnji moštveni prvak okraja Kranj. Rezultati prvih petih desk: Lešnik - Cuderman 0:1, Grosč - Sichterl remi, Vošpernik - Roblek 0:1, Strumbil - Bukovac 1:0, Simčič - Misjak 0:1.

Odred: Reka V nedeljo, 13. oktobra bo na stadionu dvoboj za Titovi česti prvenstvena nogometna tekma I. cone med Reko in Odredom. Začetek glavne tekme ob 15.15. Predtekma ob 13.30: Rudar: Odred B. Tekmi bosta ob vsakem vremenu. Vstopnina 105, 85 in 65 dinarjev. Vabljeni!

Tovarna volnenih izdelkov »BAČA« - PODBRDO sprejme v stalno zaposlitev izvrstnega kuharja (-ico) za novo ustanovljeno menzo. - nastop službe s 1. novembrom 1957. - Samsko stanovanje zagotovljeno. - Ponudba na upravo podjetja.

Dežurna služba v Zdravstvenem domu Ljubljana-Vič od 12. do 18. oktobra 1957. I. dr. Stok Miloš, Cankarjeva 10, tel. 21-519. II. dr. Jez Janez, Prešernova 3., tel. 32-740. Nedeljska dežurna služba v amb. Mirje. Rimska c. 31, tel. 21-797.

GOSPODINJE! ZADOVOLJSTVO JE ČISTI Z ISOL ČISTILO ZA KOVINE IN STEKLO

Občni zbor Slovenskega geološkega društva bo v ponedeljek, 4. novembra ob 17 v Matematični predavalnici na univerzi.

Vespariške organizacije vseh vrst opozarjamo na novo ilustrirano revijo »Sodobna pisarna«, ki bo propagirala organizacijo in moderno tehniko pisarniškega poslovanja. Revija bo pomemben doprinos k dvigu administracije na sodobno stopnjo, potrebna in koristna bo vodilnam osebjem ter vsem pisarniškim uporabnikom. Odpošljite nam naročnico. Če nimate prospekta, pišite ponj! - Uprava revije »Sodobna pisarna« Ljubljana, Gosposka 12.

Občni zbor Slovenskega geološkega društva bo v ponedeljek, 4. novembra ob 17 v Matematični predavalnici na univerzi.

Vespariške organizacije vseh vrst opozarjamo na novo ilustrirano revijo »Sodobna pisarna«, ki bo propagirala organizacijo in moderno tehniko pisarniškega poslovanja. Revija bo pomemben doprinos k dvigu administracije na sodobno stopnjo, potrebna in koristna bo vodilnam osebjem ter vsem pisarniškim uporabnikom. Odpošljite nam naročnico. Če nimate prospekta, pišite ponj! - Uprava revije »Sodobna pisarna« Ljubljana, Gosposka 12.

Vsi, ki se zanimajo za sodobno organizacijo in tehniko pisarniškega poslovanja, pišite po brezplačni prospekt za novo ilustrirano revijo »Sodobna pisarna« na naslov uprave: Ljubljana, Gosposka 12.

Plesne vaje v Sercejevem domu prireja vsako soboto in nedeljo od 19.30 do 22.30 »Partizan« Ljubljana - Spodnja Siska.

Klub ljubiteljev športnih psov prireja v nedeljo, 13. t. m. ob 15. uri nastop šolanih psov na letnem tekovališču »Partizan« v Trnovljah. Vljudo in vabno ljubiteljev psov in vse ostale na izredni športni užitek.

Za povečanje in boljše rast trepalnic uporabljajte priznani »Rimmel tuš« in kremo na kartonih, kar oboje imajo vse drogerije!

Kolikor plačaš - toliko dobiš! Če hočeš prvovrstno mastno kremo, potem zahtevaj »Ultradent« sport kremo, mastna drogerija, specializirana, zadruga. Vsaka trgovina, ki prodaja mlo za gospodinjstvo, prodaja tudi »Flex«. Za čiščenje madežev samo »Flex«.

INTERNISTIČNA SEKCIJA SZD IN SLOVENSKO ZDRAVNIŠKO DRUŠTVO VABITA vse zdravnike in medicinske sodelavce na predavanje v okviru predavanja »Zdravniška praksa« (Frelburg a. B.). Spored: Petek dne 18. oktobra 1957 ob 19.30 v predavalnici interne klinike: 1. Predavanje: Hemolitična obolenja zaradi v hladu aktivnih antiteles. 2. Film: Hladna aglutinacija človeške krvi. Sobota dne 19. oktobra 1957 ob 19.30 v dvorani Doma elektroindustrijskega v Ljubljani, Hajdrihova ul. 2. Predaval ob prof. Harald Norrinder iz Švedske o temi: »Raziskavanja nevitih (strel) in njihova zgodovina«. Predavanje bo spremljano z diapozitivi.

SLOVENSKA FILHARMONIJA vpisuje abonmaje, dne 12. t. m. za nove abonente: v ponedeljek, dne 14. t. m. in torek, dne 15. t. m. za nove abonente-študente. Prosimo vse abonente, ki so s prijavnico rezervirali sedeže, da takoj dvignejo izkaznico. Sobota dne 11. oktobra 1957 ob 19.30 v dvorani Doma elektroindustrijskega v Ljubljani, Hajdrihova ul. 2. Predaval ob prof. Harald Norrinder iz Švedske o temi: »Raziskavanja nevitih (strel) in njihova zgodovina«. Predavanje bo spremljano z diapozitivi.

»Nič ni tako skrito, da ne bi postalo očito«. Veseloliga z godbo in petjem. Izven. Nedelja, 13. oktobra ob 20: Nestroy: »Nič ni tako skrito, da ne bi postalo očito«. Veseloliga z godbo in petjem. Izven. Nedelja, 13. oktobra ob 20: Nestroy: »Nič ni tako skrito, da ne bi postalo očito«. Veseloliga z godbo in petjem. Izven. Nedelja, 13. oktobra ob 20: Nestroy: »Nič ni tako skrito, da ne bi postalo očito«. Veseloliga z godbo in petjem. Izven.

Prodaja vstopnic v Mestnem domu, rezerviranje telefon 32-860. Vstopnice od nedeljske predstave z dne 6. oktobra, ki je bila zaradi obolenosti v ansamblu odpovedane, veljajo za nedeljsko večerno predstavo dne 13. oktobra.

DNEVNE NOVICE

DEŽURNA SLUŽBA V ZDRAVSTVENEM DOMU Ljubljana-Vič od 12. do 18. oktobra 1957. I. dr. Stok Miloš, Cankarjeva 10, tel. 21-519. II. dr. Jez Janez, Prešernova 3., tel. 32-740. Nedeljska dežurna služba v amb. Mirje. Rimska c. 31, tel. 21-797.

GOSPODINJE! ZADOVOLJSTVO JE ČISTI Z ISOL ČISTILO ZA KOVINE IN STEKLO

Občni zbor Slovenskega geološkega društva bo v ponedeljek, 4. novembra ob 17 v Matematični predavalnici na univerzi.

Vespariške organizacije vseh vrst opozarjamo na novo ilustrirano revijo »Sodobna pisarna«, ki bo propagirala organizacijo in moderno tehniko pisarniškega poslovanja. Revija bo pomemben doprinos k dvigu administracije na sodobno stopnjo, potrebna in koristna bo vodilnam osebjem ter vsem pisarniškim uporabnikom. Odpošljite nam naročnico. Če nimate prospekta, pišite ponj! - Uprava revije »Sodobna pisarna« Ljubljana, Gosposka 12.

Vsi, ki se zanimajo za sodobno organizacijo in tehniko pisarniškega poslovanja, pišite po brezplačni prospekt za novo ilustrirano revijo »Sodobna pisarna« na naslov uprave: Ljubljana, Gosposka 12.

Plesne vaje v Sercejevem domu prireja vsako soboto in nedeljo od 19.30 do 22.30 »Partizan« Ljubljana - Spodnja Siska.

Klub ljubiteljev športnih psov prireja v nedeljo, 13. t. m. ob 15. uri nastop šolanih psov na letnem tekovališču »Partizan« v Trnovljah. Vljudo in vabno ljubiteljev psov in vse ostale na izredni športni užitek.

Za povečanje in boljše rast trepalnic uporabljajte priznani »Rimmel tuš« in kremo na kartonih, kar oboje imajo vse drogerije!

Kolikor plačaš - toliko dobiš! Če hočeš prvovrstno mastno kremo, potem zahtevaj »Ultradent« sport kremo, mastna drogerija, specializirana, zadruga. Vsaka trgovina, ki prodaja mlo za gospodinjstvo, prodaja tudi »Flex«. Za čiščenje madežev samo »Flex«.

INTERNISTIČNA SEKCIJA SZD IN SLOVENSKO ZDRAVNIŠKO DRUŠTVO VABITA vse zdravnike in medicinske sodelavce na predavanje v okviru predavanja »Zdravniška praksa« (Frelburg a. B.). Spored: Petek dne 18. oktobra 1957 ob 19.30 v predavalnici interne klinike: 1. Predavanje: Hemolitična obolenja zaradi v hladu aktivnih antiteles. 2. Film: Hladna aglutinacija človeške krvi. Sobota dne 19. oktobra 1957 ob 19.30 v dvorani Doma elektroindustrijskega v Ljubljani, Hajdrihova ul. 2. Predaval ob prof. Harald Norrinder iz Švedske o temi: »Raziskavanja nevitih (strel) in njihova zgodovina«. Predavanje bo spremljano z diapozitivi.

SLOVENSKA FILHARMONIJA vpisuje abonmaje, dne 12. t. m. za nove abonente: v ponedeljek, dne 14. t. m. in torek, dne 15. t. m. za nove abonente-študente. Prosimo vse abonente, ki so s prijavnico rezervirali sedeže, da takoj dvignejo izkaznico. Sobota dne 11. oktobra 1957 ob 19.30 v dvorani Doma elektroindustrijskega v Ljubljani, Hajdrihova ul. 2. Predaval ob prof. Harald Norrinder iz Švedske o temi: »Raziskavanja nevitih (strel) in njihova zgodovina«. Predavanje bo spremljano z diapozitivi.

»Nič ni tako skrito, da ne bi postalo očito«. Veseloliga z godbo in petjem. Izven. Nedelja, 13. oktobra ob 20: Nestroy: »Nič ni tako skrito, da ne bi postalo očito«. Veseloliga z godbo in petjem. Izven. Nedelja, 13. oktobra ob 20: Nestroy: »Nič ni tako skrito, da ne bi postalo očito«. Veseloliga z godbo in petjem. Izven.

Prodaja vstopnic v Mestnem domu, rezerviranje telefon 32-860. Vstopnice od nedeljske predstave z dne 6. oktobra, ki je bila zaradi obolenosti v ansamblu odpovedane, veljajo za nedeljsko večerno predstavo dne 13. oktobra.

EKSPERIMENTALNO GLEDALIŠČE LJUBLJANA Krizanke - Viteška dvorana Sobota, 12. oktobra 1957, ob 20: Od antike do danes. Uprizoritev se bo vršila v okviru Kongresa prevajalcev Jugoslavije. Vstopnice so na razpolago pri gledališki blagajni od 10 do 12 in od 18 do 20. Rezervacije na telefon 22-011.

Mladinsko gledališče Ljubljana - Krizanke Spročamo, da je predstava za nedeljo ob 10 »Štiri endojeanke« ponovno preložena na 20. oktobra 1957. Vstopnice od 5. oktobra ostanajo v veljavi. Predstava je preložena zaradi obolenosti nastopajočih.

Mestno lutkovno gledališče Marionete Levstikov (Senjakovski) trg št. 2 Sobota, 12. oktobra ob 17: Cinybuluk - Dežman »Igrarke na cestah«. Nedelja, 13. oktobra ob 11 in 15: Cinybuluk - Dežman »Igrarke na cestah«. Prodaja vstopnic za vse predstave vsak dan (razen nedelje) od 10 do 12 na upravi Resljeva c. 36 tel. 32-020 in pol ure pred vsako predstavo pri gledališki blagajni.

Čestitka Mariji Bahovec, poročeni Crnk, iz Male Rače 21 za njen 25. rojstni dan želi njen mož Frank iz Canada, da se prihodnje leto ob tem času vidi. 3311

RADIO LJUBLJANA Spročamo, da je predstava za nedeljo ob 10 »Štiri endojeanke« ponovno preložena na 20. oktobra 1957. Vstopnice od 5. oktobra ostanajo v veljavi. Predstava je preložena zaradi obolenosti nastopajočih.

Čestitka Mariji Bahovec, poročeni Crnk, iz Male Rače 21 za njen 25. rojstni dan želi njen mož Frank iz Canada, da se prihodnje leto ob tem času vidi. 3311

Čestitka Mariji Bahovec, poročeni Crnk, iz Male Rače 21 za njen 25. rojstni dan želi njen mož Frank iz Canada, da se prihodnje leto ob tem času vidi. 3311

Čestitka Mariji Bahovec, poročeni Crnk, iz Male Rače 21 za njen 25. rojstni dan želi njen mož Frank iz Canada, da se prihodnje leto ob tem času vidi. 3311

Čestitka Mariji Bahovec, poročeni Crnk, iz Male Rače 21 za njen 25. rojstni dan želi njen mož Frank iz Canada, da se prihodnje leto ob tem času vidi. 3311

Čestitka Mariji Bahovec, poročeni Crnk, iz Male Rače 21 za njen 25. rojstni dan želi njen mož Frank iz Canada, da se prihodnje leto ob tem času vidi. 3311

Čestitka Mariji Bahovec, poročeni Crnk, iz Male Rače 21 za njen 25. rojstni dan želi njen mož Frank iz Canada, da se prihodnje leto ob tem času vidi. 3311

Čestitka Mariji Bahovec, poročeni Crnk, iz Male Rače 21 za njen 25. rojstni dan želi njen mož Frank iz Canada, da se prihodnje leto ob tem času vidi. 3311

Čestitka Mariji Bahovec, poročeni Crnk, iz Male Rače 21 za njen 25. rojstni dan želi njen mož Frank iz Canada, da se prihodnje leto ob tem času vidi. 3311

Čestitka Mariji Bahovec, poročeni Crnk, iz Male Rače 21 za njen 25. rojstni dan želi njen mož Frank iz Canada, da se prihodnje leto ob tem času vidi. 3311

Čestitka Mariji Bahovec, poročeni Crnk, iz Male Rače 21 za njen 25. rojstni dan želi njen mož Frank iz Canada, da se prihodnje leto ob tem času vidi. 3311

Čestitka Mariji Bahovec, poročeni Crnk, iz Male Rače 21 za njen 25. rojstni dan želi njen mož Frank iz Canada, da se prihodnje leto ob tem času vidi. 3311

Čestitka Mariji Bahovec, poročeni Crnk, iz Male Rače 21 za njen 25. rojstni dan želi njen mož Frank iz Canada, da se prihodnje leto ob tem času vidi. 3311

Čestitka Mariji Bahovec, poročeni Crnk, iz Male Rače 21 za njen 25. rojstni dan želi njen mož Frank iz Canada, da se prihodnje leto ob tem času vidi. 3311

Čestitka Mariji Bahovec, poročeni Crnk, iz Male Rače 21 za njen 25. rojstni dan želi njen mož Frank iz Canada, da se prihodnje leto ob tem času vidi. 3311

Čestitka Mariji Bahovec, poročeni Crnk, iz Male Rače 21 za njen 25. rojstni dan želi njen mož Frank iz Canada, da se prihodnje leto ob tem času vidi. 3311

Čestitka Mariji Bahovec, poročeni Crnk, iz Male Rače 21 za njen 25. rojstni dan želi njen mož Frank iz Canada, da se prihodnje leto ob tem času vidi. 3311

Čestitka Mariji Bahovec, poročeni Crnk, iz Male Rače 21 za njen 25. rojstni dan želi njen mož Frank iz Canada, da se prihodnje leto ob tem času vidi. 3311

Čestitka Mariji Bahovec, poročeni Crnk, iz Male Rače 21 za njen 25. rojstni dan želi njen mož Frank iz Canada, da se prihodnje leto ob tem času vidi. 3311

Čestitka Mariji Bahovec, poročeni Crnk, iz Male Rače 21 za njen 25. rojstni dan želi njen mož Frank iz Canada, da se prihodnje leto ob tem času vidi. 3311

Čestitka Mariji Bahovec, poročeni Crnk, iz Male Rače 21 za njen 25. rojstni dan želi njen mož Frank iz Canada, da se prihodnje leto ob tem času vidi. 3311

Čestitka Mariji Bahovec, poročeni Crnk, iz Male Rače 21 za njen 25. rojstni dan želi njen mož Frank iz Canada, da se prihodnje leto ob tem času vidi. 3311

Čestitka Mariji Bahovec, poročeni Crnk, iz Male Rače 21 za njen 25. rojstni dan želi njen mož Frank iz Canada, da se prihodnje leto ob tem času vidi. 3311

Čestitka Mariji Bahovec, poročeni Crnk, iz Male Rače 21 za njen 25. rojstni dan želi njen mož Frank iz Canada, da se prihodnje leto ob tem času vidi. 3311

Čestitka Mariji Bahovec, poročeni Crnk, iz Male Rače 21 za njen 25. rojstni dan želi njen mož Frank iz Canada, da se prihodnje leto ob tem času vidi. 3311

Čestitka Mariji Bahovec, poročeni Crnk, iz Male Rače 21 za njen 25. rojstni dan želi njen mož Frank iz Canada, da se prihodnje leto ob tem času vidi. 3311

Čestitka Mariji Bahovec, poročeni Crnk, iz Male Rače 21 za njen 25. rojstni dan želi njen mož Frank iz Canada, da se prihodnje leto ob tem času vidi. 3311

Čestitka Mariji Bahovec, poročeni Crnk, iz Male Rače 21 za njen 25. rojstni dan želi njen mož Frank iz Canada, da se prihodnje leto ob tem času vidi. 3311

Čestitka Mariji Bahovec, poročeni Crnk, iz Male Rače 21 za njen 25. rojstni dan želi njen mož Frank iz Canada, da se prihodnje leto ob tem času vidi. 3311

Čestitka Mariji Bahovec, poročeni Crnk, iz Male Rače 21 za njen 25. rojstni dan želi njen mož Frank iz Canada, da se prihodnje leto ob tem času vidi. 3311

KINEMATOGRAFI PREDVAJAJO
KINO »KOMUNA«
 Ameriški barvni
CINEMASCOPE
 FILM
 »stereofonskim zvokom (magnetni sistem)«
»REKA SMRTI«

Predstave ob 15, 17, 19 in 21. V glavnih vlogah: Marilyn Monroe in Robert Mitchum

KINO »UNION«: angl. barvni film »Lepo je biti mlad«. Tednik. Predstave ob 18, 18, 20. V glavni vlogi John Mills in Cecil Parker. Ob 10 je matineja istega filma. Ob 22 pa predpremiere ameriške barvne filma »Rob Roy«. V glavni vlogi Richard Todd.

KINO »SLOGA«: franc. film »Nepomembni ljudje«. Predstave ob 15, 17, 18 in 21. V gl. vlogah Jean Gabin in Françoise Arnoul.

KINO »VIC«: amer. barvni film »V svet mladih«. Predstave ob 16, 18 in 20. V glavni vlogi Doris Day

in Frank Sinatra. Prodaja vstopnic v vseh štarih kinematografih od 9.30-11 in od 14 dalje. Za matinejo pa od 9 dalje.

KINO »SOCA«: zaprti zaradi gradbenih del.

KINO »LITOSTROJ«: slovenski film »Dolina miru«. Predstavi ob 18 in 20. Prodaja vstopnic uro pred začetkom predstave.

MLADINSKI KINO LM, Kotnikova 8: ameriški zabavni film »Džipsi«. Predstavi dnevno ob 10 in 15. Danes zadnjičkrat. Jutri bo na sporedu češki barvni film »Pot v prazgodovino«.

KINO »SISKA«
 Ameriški film
»Tarzanov bes«
 V glavni vlogi: Lex Barker, Dorothy Hart. Predstave ob 18, 18 in 20. Prodaja vstopnic od 14 dalje

KINO »TRIGLAV«
 Ameriški barvni film
»Ljubimca divjega zapada«
 Tednik. V glavni vlogi: Doris Day, Howard Keel in Allyn McLerie. Predstave ob 15, 18 in 20. Prodaja vstopnic od 15 dalje

KINO »TRIGLAV«
 Ameriški barvni film
»Ljubimca divjega zapada«
 Tednik. V glavni vlogi: Doris Day, Howard Keel in Allyn McLerie. Predstave ob 15, 18 in 20. Prodaja vstopnic od 15 dalje

Stanovanjska skupnost in množične organizacije vabijo na
VELIKO ZABAVO

ki bo nocoj ob 19. uri na Gospodarskem razstavišču.
 Za ples in zabavo bosta skrbeli dve godbi in lovski kvintet.
BOGAT SREČOLOVI! VSTOP PROST!
 Jutri ob 10. uri pa bo v Savskem naselju velika slavnost ob **polaganju temeljnega kamna** za novo šolo in druge komunalne objekte.

Z uvajanjem zimskega voznega reda spreminja SAP – Turist biro v Ljubljani z 11. oktobrom vozni red na avtobusni progi

LJUBLJANA—KOPER—PIRAN

Ukinjata se vožnji iz Ljubljane za Piran z odhodom ob 5. uri in ob 9. uri ter povratka iz Pirana v Ljubljano ob 11.30 in 19. uri. V zimskem času do uveljavitve novega voznega reda spomladi bomo vozili po naslednjem voznem redu.

6.00	8.00	10.15	o.	Ljubljana	p.	16.40	18.40	20.40
9.40	11.40	13.55	p.	Piran	o.	13.00	15.00	17.00

in nedeljska povratna avtobusna proga:

Sobota	Nedelja
14.00 odhod Ljubljana	22.40 prihod Piran
17.40 prihod Piran	19.00 odhod Ljubljana

SAP – Turist biro

Komisija za razpis mest direktorjev Oblo Črna na Koroškem razpisuje po 90. členu uredbe o ustanavljanju podjetij in obrtov (Uradni list FLRJ, št. 51-424/53) in 10. člena zakona o pristojnosti občinskih in okrajnih ljudskih odborov (Uradni list FLRJ, št. 34-371/55).

mesto direktorja
Rudnikov svinca
in Topilnice Mežica

Pogoji: dipl. inženir-ruđar, metalurg-topilničar ali geolog z 10-letno prakso na vodilnih mestih v gospodarskih organizacijah.

Družinsko stanovanje zagotovljeno. Plača po tarifnem pravilniku oziroma po dogovoru. Prošnje sprejema komisija do 1. novembra 1957.

KOMISIJA ZA RAZPIS MEST DIREKTORJEV
 OBLO ČRNA NA KOROŠKEM

Občinski ljudski odbor Radlje ob Dravi na osnovi 40. člena Splošnega zakona o ureditvi občin in okrajev (Uradni list FLRJ, št. 26/55), po svoji Komisiji za volitve in imenovanja razpisuje v svoji upravi sledeča delovna mesta:

- **šefa odseka za splošne zadeve**
 Pogoji: pravna fakulteta ali popolna srednja šola, 5 let upravne prakse in strokovni izpit.
- **šefa odseka za finance in družbeni plan**
 Pogoji: ekonomska srednja šola ali njej enaka izobrazba.
- **referenta za proračun in sklade**
 Pogoji: ekonomska srednja šola ali njej enaka izobrazba.
- **šefa uprave za dohodke**
 Pogoji: ekonomska srednja šola ali njej enaka izobrazba.
- **šefa odseka za gospodarstvo in komunalne zadeve**
 Pogoji: ekonomska srednja šola ali njej enaka izobrazba.
- **referenta za komunalne in gradbene zadeve**
 Pogoji: gradbena srednja šola ali njej enaka izobrazba.
- **strojepisko 1. b razreda (tajnico odseka za finance)**
 Pogoji: nepopolna srednja šola ter dvoletna administrativna šola.

Pravilno kolkovane prošnje z življenjepisii dostavite občinskemu ljudskemu odboru do 25. oktobra 1957.

DEKANAT FAKULTETE ZA SPLOŠNO MEDICINO
 IN STOMATOLOGIJO V LJUBLJANI

razpisuje v Anatonskem inštitutu

MESTO PREPARATORJA

Pogoj srednja strokovna izobrazba z zaključnim izpitom

Pravilno kolkovane prošnje vložite v 15 dneh po objavi na Dekanat fakultete za splošno medicino in stomatologijo, Ljubljana, Vrazov trg 2/1.

Oglašujte v »Ljudski pravici!«

IZŠLA JE NAŠA VELIKA IZDAJA

Politična ekonomija

MIRKA PEROVIČA

Izdaja je v latinici

Cena: broširano 1500 din, v trdi vezavi 1700 din.

To veliko delo obsega 694 strani velikega formata in je razdeljeno na pet delov:

PRVI DEL (35 strani) obravnava vprašanje obstoja zakonitosti v človeški družbi in njenem razvoju ter vlogo in pomen marksistične znanosti, zlasti pa politične ekonomije za razlago teh zakonitosti.

DRUGI DEL (130 strani) obravnava splošne družbene kategorije in pojme, ki jih proučuje politična ekonomija, kakor so n. pr. proizvodnja in njeni zakoni, lastnina in njene oblike, reprodukcija in njene zakonitosti, razdelitev, potrošnja, baza in nadgradnja, presežek dela in njegova zgodovinska vloga, suženjsko gospodarstvo in njegove kategorije ter zakonitosti, družbena razdelitev dela vključno s svetovnim tržiščem in podružbljenjem proizvodnje itd.

TRETI DEL (50 strani) obravnava predkapitalistične družbene formacije, s tem da se zadržuje predvsem pri nastanku in zgodovinskem razvoju teh formacij in pri njih temeljnih družbeno ekonomskih karakteristikah.

ČETRTI DEL (245 strani) obravnava kapitalistično družbeno formacijo v treh poglavjih:
 Nastanek in zgodovinski razvoj kapitalističnega sistema, njegove temeljne družbene ekonomske karakteristike in lastnosti ter zlasti obravnava kapitalistične oblike splošnih družbenih kategorij Razen tega, da je pregledno in samostojno sistematično podana Marxova ekonomska teorija »Kapital«, je podan zaokrožen zgodovinski pregled kapitalizma vključno z njegovim imperialističnim stadijem in njegovo sodobno državno kapitalistično fazo.

PETI DEL (235 strani) je posvečen problemom socialistične družbe, njenemu nastajanju in izgradnji; tako je najprej zajet prikaz teorije socializma in problematike sodobne družbene prakse graditve socializma, nato pa so obdelane osnovne karakteristike splošnih družbenih kategorij v socialistični izgradnji v prehodnem obdobju.

Po celotnem obsegu problematike je to edino delo te vrste pri nas! Sistematična gradiva in metodologija razlaganja sta podani originalno, tako da bi čim laže, jasneje in pregledneje razumeli predelano snov.

Naprodaj v vseh knjigarnah v državi.
 Naše izdaje stalno prodajajo naše prodajalne: V Beogradu – Maršala Tita 66. Knez Mihajlova 21 in Zeleni Venac 10; v Zemunu – Maršala Tita 11; v Novem Sadu – Zmaj Jovina 22.

Vse naše izdaje na večmesečno odplačilo prodaja »Prosveta« – prodajalna 1 – Beograd, Knez Mihajlova 22.

Založniško tiskarsko podjetje

»Savremena administracija«

Beograd, poštni predal 479 – telefon 23-508 tekoči račun 1031-T-582

TOVARNA
ELEKTRIČNIH
ŽARNIC

TEŽ

ZAGREB
 FOLNEGOVIČEVA 10

obvešča

svoje potrošnike
 da sprejema
 specifikacije
 za sklepanje
 pogodb za leto
 1958 do zaključno
 20. oktobra 1957

Lesno industrijsko podjetje BLED

proda

na podlagi Uredbe o gospodarjenju z osnovnimi sredstvi gospodarskih organizacij (Ur. list FLRJ št. 52/53) naslednja osnovna sredstva:

polnojarmenik
 znamke Seifert, svetlobe 400 mm, 320 obratov v minuti

polnojarmenik
 znamke Pini & Kay, svetlobe 500 mm, 270 obratov v minuti

dvojna krožna žaga
 (AMERIKANER) znamke Broderna Lindovist za vzdolžno robljenje desk, širina 300 mm

železniška kretnica
 normalnotirna, desna, tipa X A

regulator za vodno turbino
 znamke STIL, za jakost turbine do 40 KM

vodna turbina 5 KM
 elektrogenerator

znamke Weiz, 55 kWA, 750 obr./min.

dinamo za istosmerni tok
 Siemens Schuckert, 8,5 kW, 115 do 160 V

dinamo za istosmerni tok
 2,5 kW, 220 V

težji konjski vprežni voz
 sami za konjsko vprego

Zgornja osnovna sredstva so dnevno na ogled, interesenti naj se javijo osebno ali pismeno na zgornji naslov.

Vsa osnovna sredstva so v uporabnem, deloma v zelo dobrem stanju.

3252

»PREVAJALSKO MESTO«

KI BO ŠTELO 150.000 PREBIVALCEV. RESNIČNOST ALI UTOPIJA

- Razvoj sodobne znanosti in tehnike zastavlja znanstvenikom in tehnikom nov problem, ki zadeva kar najbolj hitro in točno prevajanje znanstvenih tekstov in podatkov.
- Vse več je namreč nenavadno pomembnih dokumentov in informacij, ki jih je treba takoj prevesti in to s stoptotno točnostjo. Le majhna zamuda v prenosu neke formule, znanstvenega mnenja, rezultata ali konstrukcije lahko danes pomeni milijonsko škodo v frankih, dolarjih, rubljah, markah itd.

Zato s pravico rečemo, da lahko nazivom za našo dobo, kakor so »atomska doba«, »plastična doba« in podobno pridružimo tudi »doba prevajanja«. Ker pa je tako glede hitrosti kakor natančnosti stroj presegel človeka, že dlje časa v Ameriki, SZ, Angliji, Italiji, Franciji in številnih drugih deželah proučujejo

metlice ali občutljivi elektronski »prsti«, ki sporočajo posamezne besede drugo za drugo »središču za spomin«, ki je pravzaprav v naprej pripravljen elektronski besednjak. Če ima beseda en sam pomen, tedaj ni nikakršnih težav, če pa je treba izbirati med več različnimi pomeni, tedaj je zadeva seveda bolj zapletena. V takšnem primeru je treba poklicati na pomoč posebno »središče za slovnico«. Vsako besedo takšen stroj temeljito prouči, posebno

kar zadeva obrazila, spremembe njenega mesta v stavku, pomen besede v celotnem tekstu itd.

Mehanična uporaba besednjaka in vseh mogočih priročnikov poteka z vrtočljivo hitrostjo. Torej znanstveno in tehnično je konstrukcija stroja za prevajanje popolnoma uresničljiva. Zakaj pa še nimate strojev za prevajanje, ki bi jih uporabljali v vsakdanjem življenju? Vprašanje je tem bolj umestno, ker vemo, da so pred približno tremi meseci prikazali v New Yorku stroj za prevajanje IBM, ki lahko prebere 250 strani, to je okoli 20.000 črk v minuti. Seveda pa je prevajanje samo nekoliko bolj počasno. Če bi namreč prevajanje potekalo vzporedno z branjem, bi pri tem delu morali avtomatično sodelovati različni centri. Če bi dosegli takšno popolnost, bi skrajna hitrost branja in prevajanja znašala 1.800.000 črk v minuti, kar pomeni, da bi bilo mogoče normalno knjigo prevesti in prebrati v nekaj sekundah.

RASTLINSKI OSTANKI IZ KAMBRIJA

Docent krivorozski rudarskega inštituta v Ukrajini V. Besedin je našel v plasteh železnega kršča na področju Krivorozja zoglele ostanke najstarejših rastlin, ki imajo vlaknato večstanično strukturo. Pri poznejših raziskavah so strokovnjaki ugotovili, da gre za ostanke rastlin, ki so bile podobne praprotnim. Najdba docenta Besedina je velikega znanstvenega pomena. Po splošnih geoloških podatkih so najdeni ostanke rastlin stari milijardo let. Iz tega razloga bo ta najdba v mnogem dopolnila naše predstave o nastanku življenja na zemlji, saj je po dosedanjih ugotovitvah upravičena domneva, da so te rastline uspevale okoli 500 milijonov let pred dobo, ki so jo vsi strokovnjaki doslej označevali kot rojstni čas rastlinskega sveta.

V ZDA so odkrili novo napravo, ki bo nadomestila radijske elektrone in tranzistorje. Stvarca, ki je na sliki obkrožena, se imenuje »spacistor«. Sodijo, da bodo z njo lahko nadomestili radijske elektrone in celo majhne tranzistorje, ki so jih šele nedavno začeli uporabljati v radijski industriji. Na sliki so dr. Herman Stutz, dr. Robert Pucel in Konrad Lanca, ki so izumili »spacistora«

Jules Verne v Pazinski jami

Mestece Pazin v srednji Istri je že od nekdaj znano središče istrskih Hrvatov; zdaj šteje okoli 6500 prebivalcev. V mestu je še danes zelo dobro ohranjen grad iz 13. stoletja. Od leta 1898 do 1918 je bila v tem mestu zelo znana hrvatska gimnazija, ki so jo obnovili šele po osvoboditvi in je pred leti dobila tudi novo poslopje.

Ze v 12. stoletju je bil Pazin središče istrske grofije, ki so jo leta 1374 ustanovili Habsburžani. V Pazinu ponikne Pazinski potok (Fojba) v podzemeljsko votlino. Ta jama je že dolgo prav poseben turistična zanimivost tega mesta. Pazinska jama je globoka in široka nad sto metrov, pred davnimi leti pa jo je obiskal tudi znameniti francoski pisatelj domišljijjskih romanov Jules Verne. Prav ta podzemeljska votlina je spodbudila Julesa Verne, da je napisal sicer nekoliko manj znan fantastični roman »Matija Sandorf«, ki ga bo v kratkem izdala tudi Mladinska knjiga v Ljubljani. Glavni junak tega romana prehodi celotno podzemeljsko pot ponikalnice od Pazina vse do Limskega zaliva na zahodni obali Istrskega polotoka.

STO MILIJONOV AVTOMOBILOV NA SVETU

Sirov po svetu vozi zdaj več kot 100 milijonov avtomobilov. Pri tem niso všteta motorna kolesa, skuterji in traktorji. Od tega vozi 62,9 odstotka avtomobilov na cestah v ZDA, 18 odstotkov pa v zahodni Evropi.

Pilot umrl med poletom

Kapitan Alfred Lokmar, 57-letni pilot, ki je vozil na progi Minneapolis-Chicago, je umrl med poletom za srčno kapjo. Prvemu častniku se je posrečilo varno prilejati 62 potnikov v Chicago.

»Vse ženske so lepe!«

Mestni očetje v Chelsea blizu Londona niso hoteli odobriti natečaja za »miss« na področju njihovega mesta. To svojo odločitev so takole obrazložili: »V Chelsea so vse ženske lepe!«

Drobne ZANIMIVOSTI

ZAKONSKA SRECA IN KEMIJA

Dr. Norton iz Bostona sodi, da je zakonska sreča odvisna od kemije. Pravi, da utegne biti kemijska sestava organizma odločilnega pomena za razumevanje med zakonci. Potemakem bomo morda v prihodnje v malih oglaših brali: »Zelaj bi spoznati dekle, v katerem prevladuje natrijev karbonat...«

REKORDER V KAJENJU PIPE

Harold Loden iz Lake Placida je postal svetovni prvak v kajenju pipe na tekmovanju, ki ga je priredilo mednarodno združenje kadilcev pip. Loden je 3,3 grama tobaka pokadil v eni uri, 10 minutah in 13 sekundah.

ZENSKO SO RADODARNEJSE

Združenje ameriških trgovcev je na podlagi ankete ugotovilo, da žene kupujejo moškim 12-krat več daril kakor moški ženskam.

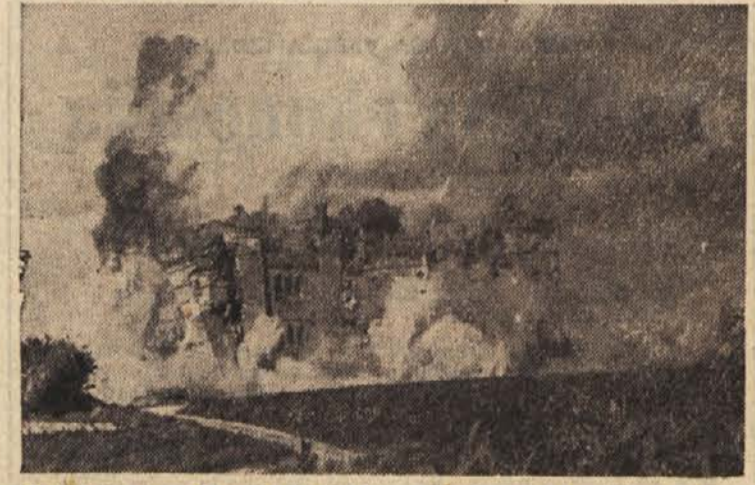
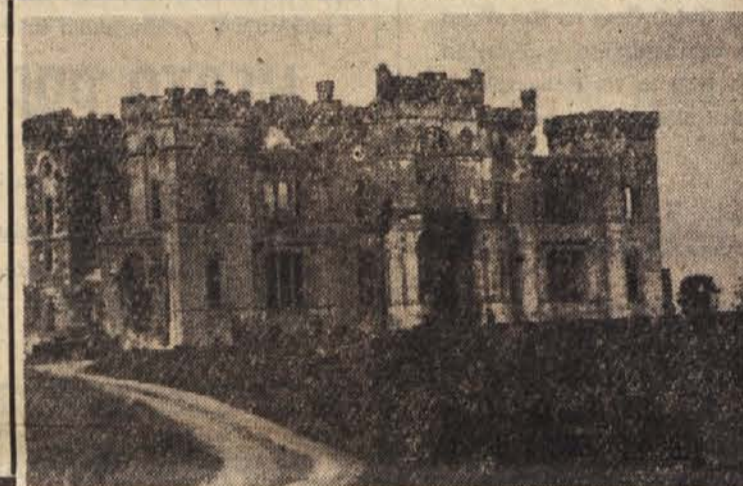
ZELENA SOLATA VPLIVA NA MUZIKALNOST

Zelena solata vpliva na človekovo muzikalnost, hruške pa pospešujejo logično sklepanje. To so ugotovile pariškega profesorja Laroche, ki je objavila obširno študijo o vplivu sočivja in sadja na človekovo

duševnost. Bistroumni profesor Laroche je tudi ugotovil, da špinača povzroča otožnost!

»KLUB PESIMISTOV.«
London, znan po svojih nenavadnih klubih, je dobil še en tak klub. Gre za »klub pesimistov«, katerega člani so zaskrbljeni glede bodočnosti svojih obstoja atomske bombe. Člani kluba imajo svoje prostore — globoko pod zemljo.

GEJZIR V ZAHODNI NEMCIJI
Ko so kopali nov vodnjak nedaleč od mesta Andernacha na Reni, je iz jame iznenada začel bruhati močan gejzir tople vode. Gejzir vrže dnevno 64.000 litrov vode 70 metrov visoko.

150 let star grad Rossie Castle blizu Montrosa v Angliji so nedavno razstrelili s 300 kg eksploziva. V 30 sekundah je grad — ki ga je neki profesionalni nogometaš pred dvema letoma kupil za en funtsterling — spremenil v 20.000 ton ruševin, ki jih bo ondodna občina uporabila kot gradivo za ceste. Več tednov je 80 častnikov in vojakov vrtalo luknje v poldrugi meter debele zidove, da bi lahko položili vanje eksploziv. Na gornji sliki: stari grad pred porušenjem, na spodnji: grad v trenutku eksplozije

IGRALNE KARTE S O S K I T A J S K E G A

Kakor pri mnogih drugih rečeh, pripisujejo tudi iznajdbo igralnih kart Kitajcem, ki so poznali najrazličnejše igralne karte že davno pred našim štetjem. Igralne karte so se s Kitajskega razširile naprej k sosedom, potem pa k Arabcem ter dalje k Turkom in drugim vzhodnim narodom.

Ko so se med križarskimi vojnami spopadli muslimani in kristjani, sta se srečali dve civilizaciji. Med drugim so kristjani prevzeli od Arabcev tudi podolgaste karte s slikami. Z njimi so imoviti plemiči sleparili drug drugega za zlatnike. Potem so se karte naglo razširile po Evropi,

in sicer najprej v zahodnih deželah. Sprva so jih metali samo plemenitaši, ki so imeli zanje dovolj časa in denarja. Dotlej so igrali na slepo srečo samo s kockami, karte pa so nudile več možnosti za kombinacijo, zato so kmalu osvojile fevdalno gospodo. Prvič omenjajo evropske kronike igranje s kartami leta 1231.

Kmalu so se karte razširile tudi med navadnimi vojaki, ki v mirnem času niso imeli dela. Tako so prodirle med širše plasti in postale strah ljudi, ki so se zanje vnelali bolj kot za cerkev. To seveda ni šlo v račun duhovnom, ki so zagnali tik in krík proti igranju s kartami. Papéž

je prepovedal kartanje kot hudičevo igro, podobne prepovedi pa so objavljali tudi drugi glavarji. Tako je francoski kralj Ludovik IX. prepovedal kartanje v vsej deželi, vendar se Francozi niso kdo ve kaj menili za njegovo prepoved.

Ščasoma so vladarji spoznali, da te strasti ni mogoče izkoreniniti, zato so spremenili svoj uradni odnos do kart: na igro so nabili davek. V posameznih deželah so se karte ščasoma tudi spremenile. Najdlje so ohranile staro obliko italijanske, ki se niso spremenile že 500 let. Med najstarejšimi igrami omenjajo »chessmin de fere« in »landsknechta«.

»Se ti ne zdi, da ga malo preveč razvajaš?«

SLIKAR IN KRITIK

Slikar: »Vi trdite, da so moje slike slabe, jaz pa vas opraskam, ali ste že kdaj v žiljenju kaj naslikali?«

Kritik: »Nisem. Sicer pa tudi nikoli v žiljenju še nisem popredel jajca in vendar razlikujem jedrca od zaprtkoo.«

JAMES A. MICHENER

Sajonara

ROMAN

Gospa Websterjeva je opazila, da se pogovarjava in vzklíknila:
»Oh, Lloyd, nikar mi ne pokvari veselja.«
»Sovražim skrivnosti,« sem ji odvrnil.
»Dobro, pojdimo.«

Ona in mladenič sta nas odvedla iz živalskega vrta proti velikanski zgradbi, podobni skladišču orožja v Kansas Cityju. To je bilo gledališče. Ko smo prišli do sedežev v prvi vrsti, rezerviranih za nas, sem zagledal največji oder na svetu, na katerem so izvajali najčudovitejšo predstavo, kar sem jih kdaj videl.

Ne morem reči, da sem dogajanje na odru razumel. Naslov igre se je glasil, kakor je povedal mladenič, Sarutobi Sasuke, kar pomeni mala opica Sasuke, Sasuke pa je deško ime. Slo je za neke dečke, ki so pripravili čarovnika do tega, da jim je pomagal ubraniti trdnjavo pred sovražniki. Kdo so bili ti sovražniki in za kakšno trdnjavo je šlo, sploh nisem razumel, zakaj v Takarazuki zgodba sploh ni važna. Vse pa je bilo podano veličastno, in to je bilo poglavitno. Predstava se je začela ob eni in trajala do šestih. Bilo je štirinajdeset različnih prizorišč in vsako je bilo večje in bolj bogato oprem-

ljeno, kakor bi si človek mislil. Nobene Siegfeldove predstave nisem videl, toda gospa Websterjeva mi je rekla, da je vsak prizor v Takarazuki močno prekašal sleherni, tudi najboljšo Siegfeldovo uprizoritev. Tu je bila glasha, plesi, pesmi. Skratka, vsega je bilo na pretek. Na eni sami predstavi sta nastopili dve gorili, komična bajeslovna oseba, jecp, dva živa prašiča, čarovnik, trije različni trii, ki so peli tri različne vrste pesmi, balet; videl sem nogogetno tekmo, pravo kozo, film o čarovnikih, odlomke iz neke opere in votlino, v kateri je drevje hodilo. Najbolj všeč pa so mi bila nastopajoča dekleta.

Sodelovalo je več ko sto deklet in vse so bile v resnici lepe. Pomislil sem: »Uh, in ti si govoril, da nikoli nisi videl lepe Japonke.« Hkrati pa je bilo nekaj smešnega v zvezi s to pretirano lepoto, ker moški sploh niso igrali. Nekakšne mozače so nastopale v moških vlogah in Aileen sem šepnil:

»Tu je več Clark Gablov.«
Gospa Websterjeva je slišala mojo opazko in se zasmejala.

»V Tokiju je gledališče, v katerem ne nastopajo ženske. Tam igrajo moški vse vloge.«
»To mi ne gre v glavo,« sem rekel.

»Toda to je po japonsko,« mi je pojasnila. Predstava me je kmalu utrudila — sami veličastni prizori in krasna dekleta, ki so se zdela, kakor da so moški. Zato sem rekel, da bi odšel, kakor hitro bi gospa Websterjeva in Aileen to želeli, Aileen je odgovorila, da bi tudi ona rada odšla, in vtem ko smo zapuščali temno dvorano, sem jel dojemati, kako veliko je to gledališče. V njem je bilo prav gotovo prostora za več ko tri tisoč ljudi. Vodiča sem vprašal, ali je vedno

toliko gledalcev, kajti vse je bilo zasedeno. Ponosno je zavzdihnil in rekel:
»Vsak dan v letu je tako. Ob sobotah in nedeljah pa pri obbeh predstavah.«

Ničesar mi nisem rekel, pač pa sem pomislil, da je v teh predstavah v Takarazuku nekaj, česar Amerikanec ne more razumeti, ker sem bil utrujen od tega, kakor tudi Aileen in njena mati. Toda Japonci so bili očarani. Sedeli so na robu svojih sedežev, njihovi okrogli obrazi pa so žareli od neizmerne zadovoljnosti.

Ko smo se vračali k avtomobilom, nas je vodič ustavil in dejal:
»Nadzornik vas vabi na glavno skušnjo za predstavo, ki bo na sporedu prihodnji mesec.«
»Mar imate dve skupini igralcev?« je vprašala Aileen malo presenečena, saj je pravkar videla sto petnajst nastopajočih deklet.

»Štiri skupine imamo,« je ponosno odvrnil vodič. »Ena nastopa tu, druga v Tokiu, tretja je na turneji, četrta pa ima skušnjo.«

Povedel nas je k velikanskemu praznemu odru, na katerem je nekaj deklet v zelenih krilih plesalo zapleten ples, vtem ko je neki moški na klavirju igral nekaj, kar je bilo podobno Schubertu. V drugi prazni sobi je drug moški igral trem dekletom, ki so prav tako nosila zelena krila, nekaj, kar je bilo podobno Gershwinu.

V kostimih Takarazuka so,« je pojasnil vodič, nato pa iznenada obstal kakor vkopan, dekleta zraven klavirja pa so nehala peti. Vsi so pogledali proti vratom, kjer je za hip obstal starejši moški z belo brado. Ko je zagledal gospo Websterjevo, je pohitel k njej, se ji globoko priklonil in rekel:

»Gospa generala Websterjeva, to je za nas največja čast.«

Potlej je zamahnil z roko, rekoč:
»Samo vaja.«
Ko se je obrnil, se je za njim pojavila najlepša in najbolj vitka igralka v kockastem krilu in rjavem telovniku. Šepnil sem Aileen:

»To je dekle, ki je bila z mornariškim poročnikom.«
Aileen si jo je skrbno ogledala in odvrnila:
»Ja, ona je.«

Nadzornik je opazil, da gledava krasno dekle in zato je rekel:
»Gospa generala Websterja in spoštovani gostje, ali vam smem predstaviti Fumiko-san, eno naših najboljših igralk?«

Vzlic temu, da sem bil priča, da nas je dekle prepoznala, ni tega pokazala, marveč tih stopila bliže ter se globoko priklonila gospi Websterjevi. Ko je prišla k meni, sem iztegnil roko, toda ona se je vnovič priklonila in tako sem roko umaknil, pri čemer sem opazil, da me gleda z neizmerno hvaležnostjo, ker pred nadzornikom nisem pokazal, da jo poznam. Tudi Aileen je to opazila in se znašla v tem položaju, rekoč:
»Nismo vas videli na odru, kajne da ne?«

Dekle je odgovorilo z mehkim glasom:
»Ta teden ne nastopam. Pripadam... Mesečevi skupini.«

Vodič je brž pojasnil:
»Sleherna izmed štirih skupin ima svoje ime: Mesec, Zvezda, Sneg in Cvet. Gospodična Fumiko je ena najboljših zvezdnic Mesečeve skupine.«

Hotel sem nekaj reči, toda gospodična Fumiko me je s pogledom zaprosila, naj molčim.